

Sveti Leopold Mandić - uзор ispovjednika

Radaš, Valentino

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:864211>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO – TEOLOŠKI STUDIJ

VALENTINO RADAŠ

SVETI LEOPOLD MANDIĆ – UZOR
ISPOVJEDNIKA

Diplomski rad

Split, 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO – TEOLOŠKI STUDIJ

VALENTINO RADAŠ

SVETI LEOPOLD MANDIĆ – UZOR ISPOVJEDNIKA

DIPLOMSKI RAD

iz Duhovnog bogoslovlja

kod prof. dr. sc. Mladena Parlova

Split, 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	3
UVOD.....	4
1. PRIKAZ LEOPOLDOVA ŽIVOTNOG PUTA	5
1.1. Obiteljski utjecaji na Leopoldov ljudski i vjerski razvoj	5
1.2. Božji poziv i put do svećeništva.....	7
1.3. Služenje u različitim samostanima.....	9
2. LEOPOLD U SLUŽBI SAKRAMENTA POMIRENJA	11
2.1. Dvostruki poziv u službi pomirenja	11
2.2. Traženi ispovjednik	12
2.3. Potpuna raspoloživost za pokornike	13
2.4. Milosrdni ispovjednik	16
2.5. Leopoldov način ispovijedanja – odnos milosrđa i pravednosti	18
2.6. Mudar ispovjednik	22
2.7. Dar poznavanja srdaca	26
2.8. Zadovoljština za pokornike	28
3. NEKI VIDOVI LEOPOLDOVE DUHOVNOSTI.....	31
3.1. Uloga vjere u Leopoldovu životu.....	31
3.2. Pobožnost prema Gospi	33
3.3. Ljubav prema Euharistiji.....	36
ZAKLJUČAK	40
BIBLIOGRAFIJA.....	42

SAŽETAK

Temeljno poslanje sv. Leopolda Mandića bilo je služenje pokornicima u sakramentu pomirenja i pokore. Bio je veoma tražen i cijenjen ispovjednik koji je bio uvijek na raspolaganju svojim pokornicima. U načinu ispovijedanja bio je veoma milosrdan. Međutim, kad je bilo potrebno bio je strog i pravedan sudac. Odlikovao se kao mudar ispovjednik koji je postupao sa svojim pokornicima po Božjim nadahnućima. Po daru poznavanja srdaca najviše je pomagao pokornicima da se iskreno pokaju za počinjene grijehе. Za svoje pokornike je molio i činio pokoru kako bi zadovoljština za grijehе bila ispravno učinjena. Vjera je bila od velike važnosti u njegovu životu. Uvijek je bio odan Gospi, a ona mu je pomagala u rješavanju teških situacija. Euharistiju je postavio kao temelj svoga života. Iz nje je crpio snagu za svoje neumorno služenje u sakramentu pomirenja. Euharistija ga je vodila prema ispovijedi, a ispovijed prema euharistiji. Živio je po Euharistiji na način da se po Kristovu primjeru žrtvovao za spasenje duša. Sv. Leopold Mandić je danas vrlo aktualan kao ispovjednik. Primjer njegove duhovnosti i način ispovijedanja može danas mnogim ispovjednicima poslužiti kao uzor vrsnog ispovjednika.

Ključne riječi: *Leopold, ispovjednik, sakrament pomirenja, milosrđe, pokora, mudrost, vjera, Gospa, Euharistija.*

UVOD

Rad je podijeljen u tri poglavlja. U prvom poglavlju prikazat ćemo životni put sv. Leopolda Mandića počevši od njegova rođenja i djetinjstva. Vidjet ćemo obiteljske utjecaje na njegov ljudski i vjerski razvoj. Posebno će biti zanimljivo upoznati na koji je način primio vjeru. Otkrit ćemo također i neke detalje o vjerskom životu njegovih predaka koje nismo pronašli u dosadašnjim njegovim biografijama.

Život u vjeri pripremao je put Božjem pozivu koji se dogodio na neobičan način. Nakon opisa Božjega poziva predstaviti ćemo razdoblje njegova života od ulaska u sjemenište do svećeničkog ređenja. Za vrijeme njegova studija dogodio se još jedan Božji poziv u njegovu životu. U zadnjem dijelu prvog poglavlja bit će riječi o službama koje je vršio tijekom svoga života pri čemu najviše do izražaja dolazi njegova ispovjednička služba.

U drugom poglavlju, tj. u glavnom dijelu rada prikazat ćemo sv. Leopolda kao služitelja sakramenta pomirenja. Tu ćemo vidjeti koji je odnos između dva Božja poziva koja je prethodno doživio. Zatim ćemo vidjeti kako su ga vjernici u različitim samostanima često tražili za ispovjed i koliko im je bio na raspolaganju.

U njegovoj ispovjedničkoj službi posebno je bilo izrazito milosrđe prema pokornicima. S jedne strane su mu vjernici hrlili zbog takvog postupanja u ispovijedi dok je s druge strane zbog toga bio osporavan i optuživan. Vidjet ćemo kakav je bio odnos između milosrđa i pravednosti u njegovu načinu ispovijedanja, odnosno je li djelovao u suglasju s naukom i praksom Katoličke Crkve.

Nadalje ćemo vidjeti koliko je bio mudar ispovjednik. Vidjet ćemo koliko je važnosti davao doktrinarnoj pripravi i kako se nosio s teškim slučajevima vezanim uz ispovjed. Osim toga, vidjet ćemo, prema svjedočanstvima njegovih pokornika, koliko je njegova mudrost prema njima bila prepoznatljiva i utjecajna. Uz dar mudrosti i druge darove od Boga je primio i dar poznavanja srdaca. Bit će zanimljivo vidjeti na koje je načine taj poseban dar koristio njegovim pokornicima na putu spasenja. Na koncu drugog poglavlja vidjet ćemo zašto je Leopold molio i žrtvovao se za svoje pokornike.

U trećem poglavlju donosimo neke vidove Leopoldove duhovnosti. Najprije ćemo vidjeti utjecaj vjere na njegov cjelokupni život. Zatim ćemo vidjeti koliko mu je bio važan odnos prema Gospi. Na koncu donosimo njegov odnos prema Euharistiji kao središtu i vrhuncu njegova života.

1. PRIKAZ LEOPOLDOVA ŽIVOTNOG PUTA

Leopold Mandić je rođen 12. svibnja 1866. godine u Herceg Novom, gradiću u današnjoj Crnoj Gori, koji je smješten u Boki Kotorskoj ili u tzv. *Zaljevu hrvatskih svetaca*.¹ Tijekom povijesti je bio na granici između Mletačke republike i Osmanskoga carstva koji su međusobno vodili stoljetne ratove, a za Leopoldova života bio je pod austrougarskom upravom.² Dugo vremena se nalazio i na granici suprotstavljenih kultura, religija i vjeroispovijesti. U njemu su, naime, zajedno živjeli – a žive i danas³ - katolici i pravoslavci. Za vrijeme Leopoldova života katolika je bilo skoro duplo manje od pravoslavaca.⁴ U takvom je okruženju Leopold rođen i odrastao.⁵

1.1. Obiteljski utjecaji na Leopoldov ljudski i vjerski razvoj

Leopoldovi roditelji zvali su se Petar Antun Mandić i Dragica (Karla) rođena Carević. Otac mu je potjecao iz stare hrvatske plemićke obitelji Mandić iz sela Zakućac kod Omiša. Pripadali su drevnom bosanskom plemenu zvanom „Didići“ koje je u 15. stoljeću pobjeglo pred Turcima te se naselilo na jadranskoj obali.⁶ Leopoldov pradjed Nikola Mandić preselio je oko 1760. godine iz Zakućca u Herceg Novi.⁷ Njegova obitelj se bavila pomorskom trgovinom.⁸ U isto vrijeme je u Herceg Novom živjela i obitelj Carević iz koje potječe Leopoldova majka Dragica. Tamo su doselili prije Nikole Mandića i njegove obitelji.⁹ Obitelji Mandić i Carević povezivao je njihov zajednički posao, tj. pomorska trgovina. Tom vezom su se upoznali budući Leopoldovi roditelji Petar i Dragica koji su se vjenčali 1845. godine.¹⁰ Njihov brak je urodio mnogim “plodovima“. Dragica je, naime, rodila trinaestero djece¹¹ od kojih je Leopold bio

¹ Usp. <https://www.kotorskabiskupija.me/biskupija/povijest/> (24. travnja 2024.)

² Usp. <https://proleksis.lzmk.hr/26097/> (24. travnja 2024.)

³ Prema podacima iz 2011. godine u Herceg Novom je tada živjelo 1267 katolika i 26 012 pravoslavaca. Usp. Željko Brguljan, *Preci svetog Leopolda Bogdana Mandića*, Naklada autora, Zagreb, 2022., str. 22.

⁴ Godine 1880. u Herceg Novom je tada živjelo 1343 katolika i 2249 pravoslavaca. Usp. Ž. Brguljan, *Preci*, str. 22.

⁵ Usp. Ž. Brguljan, *Preci*, str. 9.

⁶ Usp. Pietro Eliseo Bernardi, *Ljudima prijatelj – sveti Leopold Bogdan Mandić*, Hrvatska kapucinska provincija i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1983., str. 19.

⁷ Usp. Ž. Brguljan, *Preci*, str. 31.

⁸ Usp. Isto, str. 31-38.

⁹ Usp. Isto, str. 41.

¹⁰ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 20.

¹¹ Prema nekim usmenim izvorima Dragica je rodila čak šesnaestero djece od kojih bi Leopold bio petnaesti po redu, međutim, u maticama nije utvrđeno rođenje još troje djece. Autori u biografijama o sv. Leopoldu navode da je bilo dvanaestero djece. Razlog tomu je izostavljanje Leopoldove sestre Marije. Teško je povjerovati da se radi o slučajnoj pogrešci s obzirom na to da je Marija bila udana. Stoga je isključena mogućnost da je Marija preminula nedugo nakon rođenja, pa da bi zbog toga bila izostavljena s popisa Leopoldove braće i sestara. Stoga, Željko

najmlađi.¹² Kršten je u župnoj crkvi sv. Jeronima na blagdan sv. Antuna Padovanskoga, 13. lipnja 1866. godine. Roditelji su mu na krštenju dali ime Bogdan Ivan po njegovu stricu.¹³

Obitelj Mandić je u to vrijeme bila imućna upravo zahvaljujući njegovu stricu koji je bio zapovjednik lađe. Međutim, kad su se političke prilike pogoršale, pogoršalo se i materijalno stanje u obitelji Mandić.¹⁴ I sam je mali Bogdan Ivan proživljavao tu materijalnu oskudicu. Kasnije, nakon mnogo godina u razgovoru s jednim siromahom prisjetio se siromaštva koje je zahvatilo njegovu obitelj. Prolazeći kroz takvu situaciju i sam je mogao bolje razumjeti one koji su živjeli u sličnoj situaciji. Stoga je dotičnom siromahu empatično rekao: „Shvaćam tvoje teško stanje, jer ... i moja obitelj, jednom bogata, izgubila je sve svoje imanje i upala u bijedu. I ja sam to proživio, pa zato shvaćam tvoju bol.“¹⁵ Iz ovih riječi je očigledno da su mali Bogdan Ivan i njegova obitelj prolazili kroz teško razdoblje zbog materijalne oskudice, međutim, nisu svoje pouzdanje stavljali u materijalno bogatstvo.

Vrlo važno mjesto u životu roditelja maloga Bogdana Ivana zauzimala je vjera. Iz vjere su nastojali crpiti snagu za svakodnevni život. *Status animarum*¹⁶ otkriva da su Petar i Dragica bili “primjerenog kršćanskog vladanja“.¹⁷ Dostupnost arhivskih zapisa omogućuje dublji uvid u rodoslovlje maloga Bogdana Ivana. Tu se mogu iščitati međusobni odnosi između pojedinaca i između generacija. Na taj način možemo prepoznati i utjecaj obitelji na ljudski i vjerski razvoj maloga Bogdana Ivana.

U crkvenim knjigama Leopoldovu pradjedu Ivanu vjerski život je ocijenjen s *dovoljan*, dok je vjerski život pradjedove sestre Paoline ocijenjen najnižom ocjenom: *slabo*. Ocjenom *dobar* ocijenjen je vjerski život Bogdanova strica Nikole, dok su njegov drugi stric Matija i njegova žena Karolina ocijenjeni s *odličan*. Karolina je bila u bliskoj rodbinskoj povezanosti s don Jeronimom Fortijem tadašnjim vikarom Kotorske biskupije. Istom ocjenom je ocijenjen i vjerski život Leopoldovih roditelja Petra i Dragice. U srodstvu s Leopoldovom majkom Dragicom bili su svećenici don Stijepo Carević i don Ivan Reggio. Dakle, prema navedenim

Brguljan, autor knjige o precima sv. Leopolda, pretpostavlja da je prvom Leopoldovom biografu bilo nezgodno zapisati da je Leopold rođen kao trinaesto dijete u obitelji. Zatim su ostali biografi, kako se to redovito događa, vjerojatno preuzeli već postojeće podatke iz prve biografije, ne provjeravajući glavne izvore. Usp. Ž. Brguljan, *Preci*, str. 65-66.

¹² Usp. Ž. Brguljan, *Preci*, str. 65-66.

¹³ Usp. Petar iz Valdivorra, *Pater Leopold. Život Sluge Božjega p. Leopolda Mandića kapucina iz Hercegnovoga*, O. Ignacije Cafuk, Rijeka, 1959., str. 4.

¹⁴ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 20.

¹⁵ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 21.

¹⁶ U prijevodu: *Stanje duša*. Postoji još naziv *staležnici*. To su nazivi za crkvene knjige u koje su se upisivali podaci o svim članovima obitelji. Rimski obrednik iz 1614. godine propisao je vođenje tih knjiga koje su nezaobilazne u istraživanju rodoslovlja. Usp. <https://www.rodoslovlje.hr/rodoslovni-izvori/status-animarum> (25. travnja 2024.)

¹⁷ Usp. P. iz Valdivorra, *Pater*, str. 4.

podacima možemo zaključiti da braća Petar i Matija vjerski odgoj nisu primili od svojih roditelja nego da su na njihovu vjeru utjecale njihove pobožne žene koje su bile odgajane u katoličkoj vjeri. Iz toga, naime, proizlazi da mali Bogdan Ivan glavne poticaje u vjeri nije primio iz obitelji Mandić nego iz obitelji Carević.¹⁸

Petar i Dragica su svojim uzornim kršćanskim životom, zajedničkom molitvom i riječima vjere odgajali svoju djecu. Tako je mali Bogdan Ivan već od ranog djetinjstva u svom srcu gajio ljubav prema molitvi, euharistiji i prema Gospi. Često se povlačio u svoju sobicu kako bi molio. Svako jutro je išao s ocem na euharistiju.¹⁹ Na maloga Bogdana Ivana je na poseban način utjecala majčina pobožnost čega se on mnogo godina kasnije vrlo dobro sjećao: „Moja je majka bila veoma pobožna. Njoj na poseban način dugujem ovo što jesam.“²⁰ Naime, zahvaljujući majci na prenošenju vjere, srce maloga Bogdana je postajalo sve osjetljivije za Božje poticaje.

1.2. Božji poziv i put do svećeništva

U srcu osmogodišnjeg Bogdana Ivana na neobičan način se pojavila klica Božjega poziva. Jednoga dana je, naime, učinio neki nestašluk. Njegova sestra je to shvatila kao ozbiljan prekršaj te ga je odvela župniku da ga opomene i kazni. Bogdan Ivan je župniku priznao da je pogriješio, a on ga je strogo ukorio i kaznio da kleči na sredini crkve. Mali Bogdan Ivan se duboko ožalostio što je župnik na tako grub način postupio s jednim dječakom zbog neznatnog prijestupa.²¹ U svom srcu je tada razmišljao: „Kada ću biti velik, želim postati fratar-redovnik, ispovjednik i bit ću vrlo milosrdan i blag prema dušama, s grešnicima.“²²

Iz ovoga primjera vidimo kako Bog ponekad djeluje na nama teško shvatljive načine. Bogdan Ivan je nježno u sebi njegovao tu klicu Božjega poziva. Sa šesnaest godina je odlučio ući u kapucinsko sjemenište u Udinama. Prilikom ulaska u sjemenište njegov župnik je u preporuci o njemu napisao: „Mladi je Bogdan najboljeg vladanja i njegovo izvanredno uzorno i pobožno ponašanje može služiti za primjer njegovim mladim vršnjacima.“²³ Od prvoga dana svoga boravka u sjemeništu u malom Bogdanu se moglo prepoznati da ima poziv baš za

¹⁸ Usp. Ž. Brguljan, *Preci*, str. 69-73.

¹⁹ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 21-22.

²⁰ Navedeno prema. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 22.

²¹ Usp. Isto, str. 24.

²² Isto.

²³ Isto, str. 23.

kapucinski red. Kao što je bio uzor mladićima prije ulaska u sjemenište tako je bio uzor mladićima koji su s njim zajedno živjeli u sjemeništu.²⁴

Bogdan je nakon završenog sjemeništa u Udinama otišao u Bassano del Grappa gdje je započeo godinu novicijata 2. svibnja 1884. godine. Na početku tzv. godine kušnje promijenio je ime u fra Leopold. U tom posebnom razdoblju redovničkog života dublje je upoznao kapucinski red te je rastao u molitvi i u strogosti života.²⁵ „Kao temelj stavio je poniznost, vjeru, ljubav prema svima, pobožnost prema Presvetoj Euharistiji i sinovsku odanost prema Gospi“,²⁶ što će, kako ćemo vidjeti, ostati značajke i njegove buduće duhovnosti. Nakon godine kušnje položio je svoje jednostavne zavjete nakon čega je poslan na studij filozofije u Padovu.²⁷

Za vrijeme studija u Padovi u njemu se pojavila još jedna klica Božjega poziva. Riječ je o pozivu koji se odnosio na apostolat među istočnim narodima. Pedeset godina nakon toga značajnog događaja za njegov život zapisao je na jednoj Gospinoj slici: „Na svečanu uspomenu, 1887-1937. 18.VI. Ove godine pada pedeseta obljetnica otkako sam prvi put osjetio glas Božji koji me pozvao na molitvu i sticanje zasluga za povratak odijeljenih Istočnjaka u katoličko jedinstvo.“²⁸

Nakon što je prvi put osjetio taj Božji poziv mislio je da će kad postane svećenik djelovati kao misionar među istočnim narodima. Stoga je uz studij filozofije počeo učiti i jezike koji bi mu tamo bili potrebni.²⁹ Leopoldov subrat i kolega iz sjemenišnih dana Odorico iz Pordenonea posvjedočio je o njemu: „Pripremao se za svete redove izvanrednom ozbiljnošću.“³⁰

U Padovi je nakon završenog studija filozofije položio svečane zavjete 20. listopada 1888. godine te je poslan na studij teologije u Veneciju.³¹ Od prvih sjemenišnih dana pa do kraja studija teologije bio je uistinu primjer svojim kolegama. Sebastijan Cuccarollo, koji je kasnije postao biskup, bio je fra Leopoldov kolega od sjemenišnih dana te je o njemu posvjedočio: „Kakva sam fra Leopolda upoznao prvih godina u sjemeništu, takva ga opet nađoh za vrijeme zajedničkog studija u Padovi i kasnije u Veneciji, samo što je još više uznapredovao u kreposti

²⁴ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 28.

²⁵ Usp. Isto.

²⁶ Isto, str. 30.

²⁷ Usp. Isto, str. 31.

²⁸ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 292.

²⁹ Usp. Isto, str. 291.

³⁰ Paolo Crivellari, ur., *Svjedoci svetosti Leopolda Bogdana Mandića*, Hrvatska kapucinska provincija i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2022., str. 61.

³¹ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 33.

i pobožnosti.³² Kardinal Domenico Agostini zaredio je Leopolda za svećenika u crkvi Gospe od Zdravlja u Veneciji 20. rujna 1890. godine.³³

1.3. Služenje u različitim samostanima

Čim je Leopold dobio dozvolu za ispovijedanje i propovijedanje svojim je poglavarima obznanio želju o apostolatu među istočnim narodima koju je nosio duboko u svome srcu. Poglavari je nisu prihvatili zbog njegove slabe tjelesne građe. On se poniznom poslušnošću pokorio toj njihovoj odredbi te je nastavio moliti da se ostvari njegov misionarski poziv.³⁴

Iako je dobio dozvolu za propovijedanje nije se mogao posvetiti toj službi jer je imao govornu manu. Trudio se dobro izgovarati riječi, ali ih je preskakao zbog zamuckivanja. To ga je žalostilo jer nikada zbog toga nije mogao propovijedati.³⁵ S obzirom na to da se nije mogao posvetiti službi propovijedanja ostala mu je jedino služba ispovijedanja. Tako je on započeo svoju svetu službu kojoj se posvetio na izvanredan način.³⁶

Svojih prvih 7 godina svećeništva Leopold je živio u samostanu u Veneciji služeći vjernicima u sakramentu ispovijedi. U rujnu 1897. godine određen je za poglavara kapucinskog gostinca u Zadru. S radošću u srcu otišao je među svoj narod misleći da će konačno započeti ostvarivati svoj misionarski poziv. Međutim, nakon tri godine boravka u Zadru dobio je premještaj u Bassano del Grappa. Nastojao je u volji svojih poglavara prepoznavati Božju volju. Ponovno se, naime, ponizno pokorio njihovim odlukama te je nastavio moliti za ostvarenje svoga misionarskog poziva.³⁷

Uprava venecijanske provincije imenovala ga je 1905. godine zamjenikom poglavara samostana u Kopru. Tamo je revno ispovijedao te je sa svima nastojao biti u dobrim odnosima. Posebno je iskazivao je ljubav i zahvalnost u malim stvarima.³⁸ Nakon godinu dana boravka u Kopru premješten je za ispovjednika u samostan u Thiene, odnosno u svetište Majke Božje Olmske. Obuzela ga je radost kad je saznao da će boraviti u Gospinu svetištu. To je donekle ublažilo njegove muke koje je proživljavao zbog još neostvarenog misionarskog poziva.³⁹ Nakon tri godine boravka u Thieneu premješten je u Padovu gdje je mu je sljedeće, 1910.

³² Isto, str. 32.

³³ Usp. Isto, str. 33.

³⁴ Usp. Isto, str. 34.

³⁵ Usp. Isto, str. 105.

³⁶ Usp. Isto, str. 35.

³⁷ Usp. Isto.

³⁸ Usp. Isto.

³⁹ Usp. Isto, str. 36.

godine, povjerena služba ravnatelja studenata filozofije. Dok je vršio tu službu bio je također i profesor patologije.⁴⁰

Nastojao je svećeničkim kandidatima proširiti obzore pripremajući ih za budući apostolat.⁴¹ Prema njima je bio poput milosrdnog oca koji je uvijek bio spreman žrtvovati se za njih, o čemu svjedoči njegov učenik Hilarion Milardo: „Otac je Leopold htio da studenti budu što više pošteđeni od oštine studeni, pa ih je za najgore zime uvečer odmah nakon odmora slao u krevet i opraštao ih od pohoda crkvi govoreći: 'Ja ću za vas činiti pokoru! Ja ću za vas moliti!'“⁴² Zbog tako blagog načina postupanja prema studentima, neka su njegova subraća smatrala da nije prikladan za službu odgojitelja. Stoga je smijenjen nakon četiri godine vršenja te službe. Nakon toga je nastavio vršiti službu ispovijedanja.⁴³

U jeku Prvog svjetskog rata talijanske državne vlasti su 1917. godine izdale naredbu da svi oni koji su rodom iz Dalmacije ili Istre moraju primiti talijansko državljanstvo. Kad je Leopold zbog toga došao pred državne vlasti rekao im je da “krv nije voda“ čime je odbio primiti talijansko državljanstvo. Zbog toga je interniran u južni dio Italije gdje je boravio u nekoliko različitih samostana.⁴⁴

Po povratku u Padovu nastavio je vršiti svoju ispovjedničku službu do 1923. godine kada je premješten u Rijeku za ispovjednika Hrvata. Dolaskom u Rijeku opet je došao među svoj narod što ga je veoma obradovalo. Tamo je s velikim žarom u srcu vršio svoju ispovjedničku službu kao što je to činio i u drugim samostanima u kojima je prethodno boravio. Međutim, prije nego što se navršilo mjesec dana, poglavari su ga vratili natrag u Padovu za ispovjednika.⁴⁵ Leopold je, naime, bio vrlo blizu ostvarenja svoga misionarskoga poziva, međutim, opet se pokorio odluci svoga poglavara prepoznajući u njoj Božju volju. Vratio se, dakle, u Padovu gdje je revno, sve do smrti, nastavio svoj apostolat u ispovjedaonici na radost mnogih vjernika koji su ga veoma cijenili.⁴⁶

⁴⁰ Isto, str. 37.

⁴¹ Usp. Isto.

⁴² Isto.

⁴³ Usp. Isto, str. 37-38.

⁴⁴ Usp. P. iz Valdiporta, *Pater*, str. 16-18.

⁴⁵ Usp. Isto, str. 18-20.

⁴⁶ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 43. Leopold je preminuo 30. srpnja 1942.

2. LEOPOLD U SLUŽBI SAKRAMENTA POMIRENJA

2.1. Dvostruki poziv u službi pomirenja

Kao što smo prethodno vidjeli Leopold je u svome srcu doživio dvije klice Božjega poziva. Prva klica se, dakle, odnosila na sakrament ispovijedi, a druga na apostolat među istočnim narodima. Očigledno je da se tu radi o njegovom dvostrukom poslanju.

Odmah po primitku dozvole za ispovijedanje Leopold nije čeznuo za vršenjem ispovjedničke službe nego ju je vršio po dužnosti. S druge strane, primjećujemo da je žarkim srcem želio biti misionar među istočnim narodima. To je činjenica koja nam ukazuje na to da je u njegovu srcu druga klica Božjega poziva prerasla onu prvu. To i sam potvrđuje u jednom od svojih zavjeta: „Pozvan sam za spasenje svojeg naroda, to jest slavenskoga naroda. Istovremeno sam pozvan na spasenje duša, osobito u dijeljenju sakramenta pokore. Dakle, ostavljajući svaku sumnju, prihvaćam svoju obvezu da odgovorno izvršim svoju dvostruku misiju svojim snagama i milošću Božjom: najprije poziv na spasenje svojeg naroda, a zatim poziv na liječenje vjerničkih duša u sakramentu pokore.“⁴⁷

U Leopoldovu srcu je sve više rastao poziv za spasenje njegova slavenskoga naroda. Međutim, taj poziv nije uspio ostvariti na način kako je on to zamislio. Nije, naime, uspio otići fizički kao misionar među svoj slavenski narod. Unatoč tomu, do kraja svoga života je prinosisio svoje molitve i žrtve Bogu za odijeljene Istočnjake.⁴⁸ Trebalo je dugo vremena da shvati na što ga Bog točno poziva. Godinama je mislio da je trebao otići kao misionar u svoj rodni kraj, ali Bog to od njega nije tražio. Njegov poziv je zapravo bio da „u tom uzvišenom djelu sudjeluje samo molitvom i žrtvom, posvećujući svoj život radu za spasenje i duhovni rast bezbrojnih duša u ispovjedničkoj službi i ostajući u Italiji, daleko od osobnog dodira s istočnim kršćanima.“⁴⁹ Umjesto da on ide ljudima, oni su dolazili k njemu. U jednom trenutku je shvatio što Bog zaista od njega traži: „Od ovoga trenutka, svaka duša koja će imati potrebu za mojom službom, za mene će biti Istok.“⁵⁰ Od tada je na poseban način, sa svom zauzetošću, djelovao kao misionar Božjega milosrđa u sakramentu ispovijedi.⁵¹

⁴⁷ Navedeno prema: Remigio Battel i Giovanni Lazzara, *Iz dubine svoga siromašnog srca. Pisma i drugi spisi svetog Leopolda Bogdana Mandića*, Hrvatska kapucinska provincija i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., str. 374-375. Leopold je taj zavjet napisao 16. kolovoza 1936. godine. Inače je svoje privatne zavjete obnavljao od 1905. do 1942. godine u svrhu jedinstva između katolika i pravoslavaca. Usp. Ondje, *Iz dubine*, str. 325.

⁴⁸ Usp. R. Battel, *Iz dubine*, str. 402.

⁴⁹ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 289-290.

⁵⁰ R. Battel, *Iz dubine*, str. 394.

⁵¹ Hadrijan Borak, *Spisi svetoga Leopolda Bogdana Mandića*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1992., str. 179.

2.2. Traženi ispovjednik

U bilo kojem od samostana u gdje je boravio, već od prvih godina svoje svećeničke službe bio je tražen ispovjednik.⁵² Dok je ispovijedao u Bassano del Grappa u dušama je ostavio dubok trag: „S kakvom je ljubavlju ispovijedao, može se zaključiti iz činjenice da su ga se još četrdeset godina nakon njegova odlaska iz tog samostana sjećali i dolazili u Padovu da se kod njega ispovjede.“⁵³

Za svoga boravka u Kopru potpuno se predao molitvi i ispovijedanju. Veoma brzo je postao tražen ispovjednik o čemu svjedoči Josip Norbedo, tadašnji sluga u samostanu: „Oca su Leopolda mnogo tražili za svetu ispovijed. Svi su ga poznavali i cijenili kao dragu osobu i svetu dušu. Kad nije bio u ispovjedaonici, mogao si ga naći na koru u molitvi.“⁵⁴

U Gospinu svetištu u Thieneu je mnogo vremena provodio duboko uronjen u molitvi. Dok su njegova subraća za vrijeme popodnevnog odmora odlazili u svoje sobe, on se molio Gospi. U to rano popodnevno vrijeme svetište je bilo otvoreno, pa su neki vjernici dolazili kako bi se pomolili Gospi. Međutim, kako bi tamo zatekli Leopolda zamolili bi ga ispovijed te su ga počeli mnogo cijeliti i što češće ga tražiti za ispovijed. Kad je to saznao njegov poglavar zabranio mu je da u to vrijeme odlazi u crkvu na što se on ponizno pokorio te je od tada odlazio u kor na molitvu kako ga ljudi ne bi vidjeli.⁵⁵

Nakon što je Leopold premješten iz Padove u Rijeku, padovanski vjernici koji su bili njegovi pokornici osjetili su veliki gubitak i žalost zbog njegova odlaska iz Padove. Mnogi od njih su tražili od tadašnjeg padovanskog biskupa mons. Dalla Coste da učini sve što može kako bi se Leopold opet vratio u Padovu. Biskup se stoga zauzeo kod tadašnjeg provincijala venecijanskih kapucina fra Odorika iz Pordenonea da se Leopold vrati natrag. Provincijal je razmotrio biskupovu molbu te saslušavši svoje savjetnike odlučio je vratiti Leopolda u Padovu.⁵⁶ Stoga je Leopoldu nakon manje od mjesec dana njegova boravka u Rijeci uputio sljedeće pismo:

„Sigurno će Vam ovo moje pismo, barem što se tiče njegova sadržaja, biti neočekivano. Na stalan pritisak klera i katoličkih svjetovnjaka iz Padove, te na molbu preuzvišenog gospodina biskupa morao sam promijeniti svoju odluku u vezi s Vama i pozvati Vas natrag u Padovu. Tolike viđene osobe, osobe pobožne i religiozne, živo vas žele u Padovi. To znači da ste po riječima biskupovim činili 'brdo dobra' i da Vaše poslanje u

⁵² Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 211.

⁵³ Isto, str. 36.

⁵⁴ Isto.

⁵⁵ Usp. Isto, str. 36-37.

⁵⁶ Usp. P. iz Valdivorra, *Pater*, str. 18-20.

Padovi još nije dovršeno. Vidi se da Vas sveti Antun želi blizu sebe; prihvatite dakle Gospodinovu volju i vratite se u svoje gnijezdo.⁵⁷

Leopoldu na ispovijed nisu dolazili samo tzv. "obični vjernici" nego ljudi različitih staleža: „sveučilišni profesori, studenti, obrtnici, industrijalci i trgovci, visoki vojnički časnici.“⁵⁸ Kad je ispovijedao u Padovi nisu mu na ispovijed dolazili samo domaći vjernici nego i oni iz udaljenijih gradova, Trsta, Milana, Torina, Rima pa čak i Napulja.⁵⁹ Kad bi se tramvaj zaustavio ispred samostana, gotovo bi svaki put netko iz njega izišao i uputio se k Leopoldu.⁶⁰

Za ispovijed su ga također tražili i mnogi redovnici, redovnice, svećenici pa čak i biskupi. Službu ispovjednika je vršio kod sestara ancilla,⁶¹ elizabetinki i manje braće u bazilici sv. Antuna Padovanskoga.⁶² „Svećenika je toliko dolazilo k njemu te se činilo da je on u pravom smislu riječi ispovjednik svećenika.“⁶³ Redovito je bio tražen i pozivan kao ispovjednik na duhovne vježbe za svećenike u Padovi i u drugim gradovima. Gotovo su svi svećenici u tim prigodama išli k njemu na ispovijed. Osim svećenika i biskupi venetske pokrajine su ga tražili za ispovjednika za vrijeme njihovih zajedničkih sastanaka.⁶⁴

2.3. Potpuna raspoloživost za pokornike

U svojoj je sobici uvijek raspoloživ dočekivao svoje pokornike. Dnevno je provodio ispovijedajući čak i do petnaest sati. Tražio je uvijek Božju slavu i spasenje duša.⁶⁵ Ne tražeći svoju korist bio je „sretan udovoljiti onima koji su tražili da se pomire s Bogom.“⁶⁶ Osobito je bio radostan kad je uspijevaio uvjeriti pokornike u veličinu Božje ljubavi. Upravo je Božja ljubav ta koja preporuča osobu i daje joj istinsku radost.⁶⁷ Stoga se njegova radost povećavala što je više vremena dnevno ispovijedao.⁶⁸ Radost mu je izvirala iz rada. Nije mogao svoj život zamisliti bez rada. Znao je reći: „Rođeni smo za napor. Najveća je radost kad možemo raditi.“⁶⁹ Bio je svjestan da je rad velika Božja milost. Zahvalan Bogu na toj milosti davao je sve od sebe

⁵⁷ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 43.

⁵⁸ Isto, str. 212.

⁵⁹ Usp. Isto, str. 341.

⁶⁰ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 109.

⁶¹ Usp. Isto, str. 179.

⁶² Usp. Isto, str. 185.

⁶³ Isto, str. 212.

⁶⁴ Usp. Isto.

⁶⁵ Isto, str. 172.

⁶⁶ Isto, str. 152.

⁶⁷ Usp. Giovanni Lazara, *Apostol Božjeg milosrđa. Životopis sv. Leopolda Bogdana Mandića*, Verbum, Split, 2016., str. 63.

⁶⁸ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 181.

⁶⁹ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 56.

kako bi ju dobro iskoristio u službi za spasenje duša.⁷⁰ Stoga je noću vrlo malo spavao, a danju bi se kratko odmorio samo onda kada je bio previše umoran.⁷¹ Sve ostalo vrijeme bi provodio u apostolatu.⁷² Kad god bi ga netko zatražio za ispovijed uvijek je pokazivao potpunu otvorenost i raspoloživost: „Nikada nije odbijao nijednu molbu za ispovijedu.“⁷³ Kad bi napuštao ispovjedaonicu znalo bi se ponekad dogoditi da bi ga pokornici tada molili za ispovijed. U takvim situacijama nikad nije negodovao nego se s radošću vraćao kako bi se pokornik izmirio s Bogom.⁷⁴ Bio je, dakle, u svakom trenutku spreman primiti pokornike. Štoviše, bio je spreman i ići pokornicima kako bi se ispovjedili. Tako je jednom prilikom pješao čak osam kilometara kako bi ispovjedio jednu osobu koja je bila na umoru.⁷⁵

Leopold je želio biti svima na raspolaganju, ne samo tijekom cijeloga dana, nego i tijekom cijele noći. U vezi s tim je nailazio na poteškoće sa svojim poglavarima koji su mu zabranjivali ispovijedati za vrijeme zajedničkih čina i za vrijeme poćinka. Samostanski red je, naime, zahtijevao da samostanska crkva bude zatvorena u određeno vrijeme. Leopoldu to nije odgovaralo jer je morao prekidati svoju službu ispovijedanja: „Nisu mu se sviđala određena ograničenja koja mu je nametao dnevni red, jer je želio nastaviti s ispovijedanjem.“⁷⁶ Želio je, dakle, da pokornici imaju pristup ispovjedaonici u bilo koje doba dana i noći. Usprkos njegovim željama, morao je prekidati svoju službu ispovijedanja kako bi mogao zajedno sa svojom subraćom u samostanu sudjelovati u zajedničkim činima.⁷⁷

Jednom je prilikom ispovijedao gotovo ćitav dan bez prestanka sve do deset sati navećer te je htio nastaviti i dalje jer je pred njegovom sobicom mnoštvo pokornika ćekalo red za ispovijed. Međutim, prekinuo ga je u ispovijedanju jedan njegov subrat kojega je poslao poglavar da ga pozove kako bi jeo te da se više ne vraća u ispovjedaonicu nakon jela. Leopold je iz poslušnosti odmah prekinuo s ispovijedanjem iako mu se srce razdiralo što je morao ostaviti pokornike. Nakon jela je zatražio od poglavara da se vrati u ispovjedaonicu. Poglavar mu je ipak dao dopuštenje nakon ćega se Leopold s velikom radošću vratio svojim pokornicima.⁷⁸

⁷⁰ Isto, str. 102.

⁷¹ Usp. Isto.

⁷² Usp. R. Battel, *Iz dubine*, str. 47.

⁷³ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 217.

⁷⁴ Usp. Isto, str. 173.

⁷⁵ Usp. Isto, str. 269. Spomenimo kako *Katekizam Katolićke Crkve* također savjetuje svećenike da potiću vjernike na ćestu ispovijed: „Svećenici moraju potićati vjernike da pristupaju sakramentu Pokore, i moraju biti vazda pripravnici da slave ovaj sakramenat kad god to vjernici razložno zatraže“ (KKC 1464).

⁷⁶ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 207.

⁷⁷ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 118.

⁷⁸ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 176.

Molio je Boga, a i druge je poticao na molitvu da mu poglavari dopuste duže ispovijedati.⁷⁹ To je molio i od svojih poglavara. Kad je fra Cezarije Finotti 1931. godine postao poglavar u Padovi Leopold ga je odmah zamolio da nastavi svoje ispovijedanje kako je do tada činio. Fra Cezarije mu je to dopustio. Štoviše, dopustio mu je i da može primati pokornike kroz samostanska vrata kad god ga pokornici zamole za ispovijed. To je bila velika radost za Leopolda. Od tada ga se moglo vidjeti i u kasne sate kako čeka pokornike pored samostanskih vrata.⁸⁰ Ponekad bi mu, primjerice, dolazio jedan vojnički časnik koji je boravio u Trstu. Kad bi prolazio kroz Padovu želio je razgovarati s Leopoldom. Nekad bi dolazio kasno navečer ili usred noći, a vrijeme između dolaska jednoga vlaka i odlaska drugoga bilo je kratko. Jedne zimske noći došao je Leopoldu oko dva sata ujutro, a on ga je na vratima spreman dočeka.⁸¹

Njegovu potpunu raspoloživost za pokornike potvrđuje i činjenica da je naredio „vrataru samostana da ga uvijek pozove, pa i za vrijeme počinka, ako ga netko bude tražio za ispovijed.“⁸² Žarko je želio spasenje svake duše. Duboko je bio svjestan njihove neprocjenjive vrijednosti. Ako bi vidio da se neka duša gubi obuzimale bi ga strašne muke.⁸³ Stoga je sam molio, a i neke je od svojih pokornika poticao na molitvu da mu Bog pošalje mnogo duša kojima će pomoći na putu spasenja, a na poseban način je molio da mu pošalje „velike ribe“.⁸⁴ Za njihovo je spasenje bio spreman podnositi različite žrtve.⁸⁵ Stoga radi spasenja duša nije štedio svoj ovozemaljski život. Sam je, naime, ustvrdio: „Bolje je živjeti koju godinu manje, ali predanije raditi i spasiti koju dušu više.“⁸⁶ Bilo mu teško kad bi neki svećenik više mislio na vlastitu udobnost negoli na spasenje duša.⁸⁷ Smatrao je, naime, da „svećenik mora umrijeti od apostolskog napora. Nikakva druga smrt nije dostojna svećenika.“⁸⁸

Unatoč njegovoj teškoj bolesti u posljednjem razdoblju njegova života uvijek je bio pokornicima na raspolaganju. Moglo ga se vidjeti da je iz svoje sobice „odlazio u bolesničku kapelu držeći se za zid da ne padne. Više ništa nije mogao progutati, pa ni tekućine. U posljednjim danima je povraćao. Ipak je uvijek primao Presveto.“⁸⁹ Dok je bio u tako teškom stanju koje opisuje njegov bolničar, mnogi su ga pokornici tražili za ispovijed. Iako je bio toliko

⁷⁹ Usp. Isto, str. 177.

⁸⁰ Isto.

⁸¹ Usp. Isto.

⁸² P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 52.

⁸³ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 180.

⁸⁴ To mu je bio naziv za one duše koje su bile najpotrebnije obraćenja. Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 178.

⁸⁵ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 64.

⁸⁶ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 55.

⁸⁷ Isto, str. 176.

⁸⁸ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 176.

⁸⁹ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 334.

izmučen primao je pokornike i u takvom stanju dok je ležao u krevetu kako bi im udijelio oprostenje grijeha.⁹⁰ Kako u svoju sobu nije primao žene na ispovijed, u tim posljednjim danima činio bi velike žrtve silazeći u crkvu kako bi ispovjedio žene koje bi od njega tražile da ih ispovjedi.⁹¹ Dan uoči svoje smrti, između ostalih, ispovjedio je pedesetak svećenika.⁹² Uvijek je nastojao biti vedrog raspoloženja dok je ispovijedao svoje pokornike. Nastojao je sakriti sve svoje boli posebno od svojih poglavara kako ga ne bi prisilili na odmor.⁹³

Želio je ispovijedati sve do svoje smrti jer je ispovijedanje bilo njegov život. Za njega bi bila smrt misliti na sebe i odmarati se dok bi pokornici trebali ispovijed. Strpljivo je podnosio svoje bolesti i patnje. Nikada se nije žalio da mu je teško. Sve je uvijek prihvaćao iz Božje ruke te je tražio je Božju volju u svakoj situaciji.⁹⁴

2.4. Milosrdni ispovjednik

Za ispovjednika je veoma važno da kod svojih pokornika najprije stekne njihovo povjerenje kako bi mogli otvoriti svoje duše. Ako pokornici u ispovjedniku prepoznaju poniznost vrlo lako mu se mogu otvoriti. Upravo je Leopold imao duboku poniznost srca koja je privlačila pokornike da mu otvore svoje duše.⁹⁵ „Bilo je dovoljno vidjeti oca Leopolda ili čuti njegovo ime i ljudi bi osjetili poticaj da mu pristupe, povjere se i da se ispovjede.“⁹⁶

Unatoč stalnoj gužvi koja je vladala pred njegovom ispovjedaonicom ostajao bi uvijek strpljiv i uljudan prema svima: „Ljudi su mu rado dolazili jer su bili sigurni da će biti primljeni s najiskrenijom srdačnošću.“⁹⁷ Uvijek je bio pun poštovanja, razumijevanja i obazrivosti prema svojim pokornicima. Bio je poput majke koja svojom ljubavlju obasiplje vlastitu djecu. Duboko je, naime, suosjećao s patnjama drugih da bi se za njega moglo reći da je plakao sa zaplakanima.⁹⁸ Jedan pokornik svjedoči i o tome da ga se može usporediti i s ocem koji daje sigurnost svojim zagrljajem: „Čim me ugleda, poljubi me a na rastanku me zagrlj i iznova poljubi. Nikad više neću zaboraviti taj uistinu očinski zagrljaj.“⁹⁹

⁹⁰ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 148.

⁹¹ Usp. Isto, str. 248.

⁹² Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 334.

⁹³ Usp. Isto, str. 177.

⁹⁴ Usp. Isto, str. 175.

⁹⁵ Usp. Isto, str. 191.

⁹⁶ G. Lazzara, *Apostol*, str. 64.

⁹⁷ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 242.

⁹⁸ Usp. Isto, str. 149-150.

⁹⁹ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 261.

Kad bi pokornici dolazili k njemu on im je zahvaljivao kao da su oni njemu učinili neko dobročinstvo samim time što su došli.¹⁰⁰ Njihove patnje je htio uzeti na sebe. Stoga im je često govorio: „Zbacite sve na moja leđa!...Budite mirni!...“¹⁰¹ Silno im je želio biti na utjehu i pomoć na njihovom životnom putu. To je bila njegova velika utjeha: „Jedno od najdražih utjeha mi je da imam u svojoj apostolskoj službi mnoge duše kojima sam na utjehu, podršku i uzrok spasenja.“¹⁰² Oni koji bi mu dolazili opet bi mu se vrlo rado vraćali, a osim toga bi poticali i druge da dođu na ispovijed kod njega.¹⁰³ Njegovi pokornici su u njemu mogli prepoznati očinsku ljubav.

Bilo je i onih koji to nisu prepoznali. Štoviše, neka od njegove subraće u samostanu u njemu nisu vidjeli ništa posebno.¹⁰⁴ Njegovi su poglavari kritizirali ne samo to što “previše“ ispovijeda nego i sam njegov način ispovijedanja.¹⁰⁵ Smatrali su ga, naime, previše popustljivim¹⁰⁶ i širokogrudnim u ispovijedanju.¹⁰⁷ Bio je optuživan zbog navodnog ublažavanja moralnih normi.¹⁰⁸ Posljednji Leopoldov poglavar fra Benjamin iz Enega o njemu je izjavio da je „kao ispovjednik obična neznalica, široke ruke i spreman odriješiti sve bez razlike.“¹⁰⁹ Zbog takvih mišljenja o Leopoldu kao ispovjedniku poglavari su jedno vrijeme savjetovali klericima da ne se ne ispovijedaju kod njega.¹¹⁰ Fra Kerubin iz Loniga je posvjedočio da su poglavari, dok je on studirao u Padovi,¹¹¹ odredili ispovjednike za klerike. Na taj način im je ostavljena sloboda izbora. Međutim, radije su išli njima na ispovijed nego Leopoldu. Neki su njegovi poglavari smatrali da nije prikladan za duhovno vodstvo braće dok bi za vjernike laike bio dobar.¹¹² Pred kraj svoga života moglo bi se reći da je bio progonjen od svojih poglavara po pitanju ispovijedanja. Studentima je bilo zabranjeno ispovijedati se kod njega. Poglavari su im prijetili napuštanjem Reda ako se budu kod njega ispovijedali.¹¹³ Fra Modesto iz Casonija je spadao među klerike kojima je bilo zabranjeno ispovijedati se kod Leopolda. On je o tome posvjedočio: „Znam da je morao otrpjeti prigovore i nerazumijevanja; i mogu reći da ga većina subraće nije previše cijenila. I meni je bilo zabranjeno da se

¹⁰⁰ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 173.

¹⁰¹ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 172.

¹⁰² Navedeno prema: R. Battel, *Iz dubine*, str. 240.

¹⁰³ Usp. P. Crivellari., *Svjedoci*, str. 186.

¹⁰⁴ Usp. P. E. Bernardi., *Ljudima*, str. 91.

¹⁰⁵ Usp. Isto, str. 189.

¹⁰⁶ Usp. Isto, str. 167.

¹⁰⁷ Usp. Isto, str. 93.

¹⁰⁸ Usp. G. Lazzara, *Apostol*, str. 76.

¹⁰⁹ Isto, str. 135.

¹¹⁰ Usp. Isto, str. 193-194.

¹¹¹ Od rujna 1933. do kolovoza 1935. godine. Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 209.

¹¹² Usp. P. Crivellari., *Svjedoci*, str. 212.

¹¹³ Usp. Isto, str. 206.

ispovijedam kod njega jer ga se držalo previše širokogrudnim. Ipak, premda je sve to znao, nikada nisam od njega čuo nijednu jadikovku. Sve je podnosio strpljivo, smireno i predano. I ako bi se katkad činilo da osjeća veliku bol zbog toga, te je znao i zaplakati, to je bilo zato što se osjećao spriječenim učiniti sve dobro koje je želio učiniti.“¹¹⁴

Leopold je svoj način ispovijedanja smatrao ispravnim te se stoga nije dao pokolebati. Nije dao oblikovati svoj način ispovijedanja prema željama poglavara koji su bili u zabludi. Kritizirajući njegov način ispovijedanja zapravo su pokazivali da ga ne poznaju.¹¹⁵

2. 5. Leopoldov način ispovijedanja – odnos milosrđa i pravednosti

Leopold je imao sebi svojstven način ispovijedanja koji je plod njegove suradnje s Božjom milošću. U ispovijedi je postupao onako kako je znao i kako ga je Bog nadahnjivao.¹¹⁶ U svojoj obazrivosti duboko je poštivao duhovnu osobnost svakoga svojega pokornika.¹¹⁷ „Prema svakom je pokorniku postupao na najprikladniji način.“¹¹⁸ Nije, dakle, od svojih pokornika zahtijevao da se oni prilagođavaju njemu i njegovu načina života, nego se on velikodušno prilagođavao njima kako bi svatko od njih mogao napredovati u duhovnom životu prema vlastitim mogućnostima.¹¹⁹ Prilagođavao se, naime, „njihovim sposobnostima i njihovu znanju.“¹²⁰

Neki su dobivali dojam da je Leopold previše popustljiv kao sudac. Međutim, mons. Gvido Bellincini, tadašnji kanonik-teolog koji je pisao Leopoldu dobro je razlučio stvari: „Velika širina Vašeg srca, oče Leopolde, nije bila popuštanje u čudorednim načelima, nego razumijevanje ljudskih slabosti i pouzdanje u neiscrpivo blago milosti. Ona nije bila pristanak ili nehaj za grijeh, nego velikodušnost iskazana grešniku da ne izgubi nadu u mogućnost popravka i da se utvrdi u dobrim odlukama.“¹²¹

Leopold nije pravio razlike među osobama,¹²² ali je primjećivao razlike u darovima osoba. S obzirom na to zasluge pred Bogom često mogu biti veće nego što se nama to čini. Zato je bio veoma oprezan kad je vršio sudačku dužnost u ispovijedi: „Gospodin je dušama dao različite darove pa stoga ne možemo od svih tražiti jednaku savršenost. Pred njim možda ima

¹¹⁴ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 192.

¹¹⁵ Usp. Isto, str. 135.

¹¹⁶ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 233.

¹¹⁷ Usp. Isto, str. 245.

¹¹⁸ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 281.

¹¹⁹ Usp. Isto, str. 104.

¹²⁰ Isto, str. 263.

¹²¹ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 239.

¹²² Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 309.

veću zaslugu onaj koji je primio malo darova i s velikim naporom čini malo dobra nego onaj koji je mnogo primio i čini veće dobro, ali s manje truda. Zato moramo imati veliko smilovanje kad sudimo duše, i moramo ih u njihovim naporima pratiti s ljubavlju i brižnom skrbi.“¹²³ Sakrament ispovijedi je, napisao je papa sv. Ivan Pavao II., „svojevrstan *sudbeni čin*, ali on se odvija više pri sudištu milosrđa no pri sudištu stroge i uskogrudne pravednosti. To se sudište stoga ne smije s drugim ljudskim sudištima uspoređivati samo po nekoj sličnosti.“¹²⁴

Leopold je imao više od pedeset godina ispovjedničkog iskustva. Tijekom tolikih godina redovito je svojim pokornicima davao odrješenje. Samo mu se nekoliko puta dogodilo da ga je uskratio i bilo mu je žao zbog toga: „Dok sam bio mlad, u prvim godinama svećeništva, uskratio sam tri ili četiri puta odrješenje. No, na žalost, to je bilo zbog neiskustva i jer nisam znao pobuditi bol kod pokornika.“¹²⁵ Očigledno je da je uskratio odrješenja zbog nedostatka pokajanja kod pokornika. I tada je Leopold djelovao u suglasju s naukom i praksom Katoličke Crkve jer je pokajanje preduvjet odrješenja: „Najvažniji dio sakramenta pokore je pokajanje, jer bez pokajanja nema oprostjenja grijeha“ (*Veliki katekizam*, 689).

Druga stvar koju uočavamo je ta da je Leopold svojom dužnošću smatrao pobuditi bol kod pokornika za počinjene grijeha. O uskraćivanju odrješenja u „Velikom katekizmu“ stoji: „Ispovjednik koji uskraćuje odrješenje pokorniku zato što smatra da još nije dostojan, nije odviše strog nego je čak vrlo dobrostiv, jer postupa kao dobar liječnik, koji pokušava davati svaki lijek, pa i onaj koji je neugodan i bolan, samo zato da bi spasio bolesniku život“ (*Veliki katekizam*, 773.). Kod Leopolda primjećujemo da je ovaj crkveni nauk svojom ljubavlju produbljavao. Ako se, dakle, pokornik pred njim ne bi kajao za svoje grijeha svojom je zadaćom smatrao dovesti pokornika do pokajanja. Nije smatrao dovoljnim da svećenik samo procjenjuje tko je prikladan za odrješenje, a tko nije. Pitao se je što on može učiniti da pokornik postigne odrješenje. Kad bi kod drugih svećenika primjećivao da po tom pitanju ništa ne čine žestoko ih je prekoračio. U takvoj prilici je rekao jednom svećeniku: „Ljubav mora ispovjednika nagoniti da u pokorniku pobudi osjećaje koji su za odrješenje potrebni.“¹²⁶

¹²³ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 239. Smilovanje koje je iskazivao sv. Leopold na srcu je u suvremenoj Crkvi: „Slaveći sakrament Pokore, svećenik vrši službu Dobrog Pastira koji traži izgublenu ovcu, Dobrog Samarijanca koji liječi rane, Oca koji čeka izgubljenog sina te ga pri povratku prihvaća, kao i službu pravednog Suca koji ne pravi razlike među osobama i čiji je sud u isti mah pravedan i milosrdan. Riječju, svećenik je znak i sredstvo Božje milosrdne ljubavi prema grešniku“ (KKC 1465).

¹²⁴ IVAN PAVAO II., *Reconciliatio et paenitentia - Pomirenje i pokora* (2. XII. 1984.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost., br. 31.

¹²⁵ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 236.

¹²⁶ Isto, str. 152.

Sve je davao od sebe kako bi grešnike doveo do obraćenja. Znao je da je čovjek slab i da je potreban Božjega milosrđa. Jednom je prilikom rekao: „Zahvalimo Gospodinu i zamolimo ga oprostjenje, jer se udostojao dopustiti da naša ljudska bijeda dođe u dodir s neizmjernim blagom njegove milosti!“¹²⁷ Bio je svjestan neizmjernosti Božjega milosrđa koje nas daleko nadilazi i koje nam je prijeko potrebno. Ono prelazi preko granica naših ljudskih očekivanja.¹²⁸ Kako je sam Leopold bio dodirnut Božjim milosrđem,¹²⁹ znao je i u druge ulijevati to isto Božje milosrđe.¹³⁰ Kad bi mu neki pokornik govorio o težini svoga križa, on bi pokazivao prstom na raspelo koje je visjelo na zidu iznad glave pokornika te bi iz njega izvlačio odgovor na teška životna pitanja. Uvijek je pred očima imao bezgraničnu Isusovu ljubav kojom se predao za nas viseći na križu.¹³¹ Bio je svjestan neizmjernosti Isusove žrtve i ljubavi te se uvijek ugledao u Njegov primjer dok je ispovijedao: „On nam daje primjer. Nismo mi umrli za duše, nego je On prolio svoju božansku Krv. Moramo dakle s dušama postupati kako nas je On svojim primjerom naučio.“¹³²

Njegovo milosrdno postupanje s pokornicima dovelo je mnoge do obraćenja. Njegova dobrota je mnoge odvratila od njihove nepromišljenosti i od zloga puta.¹³³ Tako mu je došao jedan pokornik kojemu je od prethodne ispovijedi prošlo više od 20 godina. Kako je čuo da je Leopold dobar u postupanju s pokornicima u ispovijedi odlučio je poći k njemu. Leopold ga je primio veoma srdačno kao da su se već dugo godina poznavali i bili dobri prijatelji. Nakon što ga je ispovjedio srdačno je zahvalio dotičnom pokorniku što mu je došao na ispovijed na što je ovaj ostao zbunjen i začuđen. Leopold mu je od srca zahvaljivao jer je nakon dugo vremena on bio prvi koji je primio izraze kajanja njegova srca.¹³⁴ Uvijek je želio vidjeti kajanje u srcima svojih pokornika, pa je stoga sve činio kako bi ga i postigli. Tako je drugom prilikom jednom pokorniku koji je ispovijedao veoma teške grijeha rekao: „Već nas je dvoje grešnika, neka nam se Bog smiluje.“¹³⁵ Na te riječi pokornik se ohrabrio i iskreno se s bolom u srcu pokajao za svoje grijeha.¹³⁶

¹²⁷ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 188.

¹²⁸ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 113.

¹²⁹ Papa Franjo u buli *Lice Milosrđa* posebno ističe kako bi ispovjednici prije svega trebali biti služitelji i znak Božjega milosrđa. Usp. Franjo, *Misericordiae Vultus – Lice Milosrđa. Bula najave izvanrednoga jubileja milosrđa* (11. IV. 2015.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2015., br. 17.

¹³⁰ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 80.

¹³¹ Usp. Isto, str. 231.

¹³² Isto.

¹³³ Usp. Isto, str. 171-172.

¹³⁴ Usp. Isto, str. 178-179.

¹³⁵ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 224.

¹³⁶ Usp. Isto.

Mnogi Leopoldovi pokornici su izvukli mnoge i velike duhovne plodove za svoj život preko njegova ispovijedanja. U tom su smislu ostali dužnici Leopoldovoj dobroti.¹³⁷ Leopoldova dobrota je bila tolika da je svoje pokornike smatrao dijelom sebe samoga. Uvijek je molio za njih i očekivao ih otvorena srca da mu opet dođu.¹³⁸ On je mudro i vješto činio da pokornici postupno stječu povjerenje u njega te su i sami shvaćali da se on na poseban način zanima za njih. Tako se jedan njegov pokornik čudio kritikama njegovom načinu ispovijedanja jer je kod Leopolda uspio pronaći ono što nije mogao kod nijednog drugoga ispovjednika i duhovnih vođa. Shvaćao je, naime, kako je brižno s ljubavlju pratio svoje pokornike na njihovim životnim putevima. Na taj je način dobivao njihovo puno povjerenje.¹³⁹ Iz Leopoldove dobrote prema pokornicima mogu se izvući dvije pouke: „Sjećaj nas na dužnost da velikodušno odgovaramo Gospodaru koji s nama preko svoga sluge postupa s tolikom dobrotom, i nadalje, podsjećaj nas na obvezu da istom mjerom mjerimo dušama koje dolaze k nama.“¹⁴⁰

Uz Leopoldovu blagost dolazi i krepost jakosti. Tako se upotpunjava njegov lik suca duša.¹⁴¹ Njegov način ispovijedanja je bio prožet milosrđem, međutim, znao je biti i strog kad je to bilo potrebno. Kad su to okolnosti zahtijevale znao je pokazivati pravu ozbiljnost ispovjednika.¹⁴² „Nije bio ispovjednik koji je pokornicima 'progledao kroz prste', bio je pravedan premda na dobronamjeren način.“¹⁴³ Bio je, dakle, nepristran i pravedan. Kao svećenik posebno je ljubio istinu te je nastojao biti vjeran glasu svoje savjesti, o čemu svjedoče sljedeće njegove riječi: „Kad ispovijedam i dajem savjete, osjećam svu težinu svoje službe i ne mogu biti izdajica svoje savjesti. Kao svećenik, Božji službenik, kad imam štolu na ramenima nikoga se ne bojim. Istina prije i iznad svega.“¹⁴⁴

Za Leopolda se može reći da je bio čovjekov osloboditelj od grijeha.¹⁴⁵ On po višem nadahnuću nije u grešniku koji je pred njim klečao promatrao pojedinačni grijeh za sebe, nego je taj grijeh promatrao u općoj slici cjelovitog pokornikovog života.¹⁴⁶ Njegov je cijeli život bio stalna borba protiv grijeha. To je ponajprije činio kod sebe ispovijedajući se gotovo svaki dan.¹⁴⁷ Zatim je sve davao kod sebe da iskorijeni grijehe kod svojih pokornika. Kad bi slušao teže

¹³⁷ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 231.

¹³⁸ Usp. Isto, str. 248.

¹³⁹ Usp. Isto, str. 248-249.

¹⁴⁰ Isto, str. 320.

¹⁴¹ Usp. Isto, str. 229.

¹⁴² Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 118.

¹⁴³ Isto, str. 297.

¹⁴⁴ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 226.

¹⁴⁵ H. Borak *Spisi*, str. 13.

¹⁴⁶ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 238.

¹⁴⁷ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 85.

grijehe obuzimala bi ga muka i bol. Osobito se žalostio zbog grijeha kojima se vrijeđa Boga.¹⁴⁸ U usporedbi s tim ništa nisu bile njegove tjelesne muke koje je podnosio bilo zbog umora od ispovijedanja ili bilo zbog bolesti. Gotovo mu se srce razdiralo zbog tih uvreda.¹⁴⁹ Stoga je davao sve od sebe u službi ispovijedi kako bi spriječio grijehe kod svojih pokornika pri čemu je koristio sva moguća sredstva. Silno je, dakle, želio da njegovi pokornici budu oslobođeni od grijeha.¹⁵⁰

Svojim je pokornicima davao da osjete užas grijeha.¹⁵¹ Na poseban je način bio „oštar prema određenim moralnim neredima kao što su bestidnost u modi, razuzdane zabave, oskvrnjenje doma Gospodnjega i također javno je prekoravao one koji su to činili kako bi im posvijestio težinu njihova grijeha.“¹⁵² Nije htio čuti za suvremene teorije koje su umanjivale ljudsku odgovornost za vlastite grijehe, a posebno za teorije koje su se temeljile na seksualnim pojavama njegova vremena. Takve su teorije otklanjale svaku krivnju, a on nije raspravljao o načelima.¹⁵³ Znao je biti i „strog sudac protiv zloće svakoga koji je htio prikriti svoje pogreške varavim razlozima samo da prekrije svoju zloću i osjećaj za grijeh. Katkada se u takvim slučajevima pokazivao tako snažnim da je naprosto nasilno lomio volje koje su izgledale čvrste poput stijena.“¹⁵⁴ To se je događalo posebno kad je u pitanju bio grijeh bračne nevjere. Tada je očitovao posebnu žestinu i energiju. Od takvih pokornika je zahtijevao da smjesta prekinu svoje grešne odnose jer u protivnom nema smisla da mu se ponovno vraćaju na ispovijed.¹⁵⁵ Znao je, dakle, biti strog u pravom trenutku.

2.6. Mudar ispovjednik

Leopold nije bio puka neznalica kako su to neki o njemu tvrdili. Naprotiv, imao je potrebnu pripravu i darove koji su ga učinili vrsnim i mudrim ispovjednikom. Najprije je sa svoje strane činio ono što je mogao kako bi bio dobar ispovjednik. To se prije svega odnosi na njegovu temeljitu doktrinarnu pripravu. S ljubavlju je studirao teologiju. Posebno je prijanjao uz studij Svetoga pisma, dogmatske i moralne teologije. Uz to je proučavao pravo, asketiku i

¹⁴⁸ Usp. Isto, str. 152.

¹⁴⁹ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 96.

¹⁵⁰ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 64.

¹⁵¹ Usp. Isto, str. 212.

¹⁵² Isto, str. 191.

¹⁵³ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 236.

¹⁵⁴ Isto, str. 236.

¹⁵⁵ Usp. Isto, str. 278.

mistiku.¹⁵⁶ Osim što je osobno prianjao studiju nastojao ga je što je više mogao promicati u svom Redu. Zalagao se za njegovanje studija svetih znanosti i za njegovo osuvremenjivanje. Također je poticao da se najbolje studente šalje na daljnje studije.¹⁵⁷

U dogmatskoj teologiji posebno je proučavao sv. Augustina i sv. Tomu Akvinskoga, a u moralu sv. Alfonza de Liguorija i suvremene moralne teologe. Njihove je knjige stalno imao u svojoj sobici-ispovjedaonici kako bi ih uvijek mogao konzultirati kad bi to zahtijevali teži slučajevi. Osim toga, vrlo rado je čitao i papinske dokumente u kojima je vidio siguran put za rješavanje težih moralnih pitanja. Znalo se ponekad dogoditi da nije sam mogao doći do rješenja. U takvim situacijama nije davao nesigurne odgovore, nego je pokornike upućivao osobama koje su bile kompetentnije od njega u određenom području.¹⁵⁸

Osim što je ponekad slao svoje pokornike osobama stručnijim od sebe kad se radilo o nekim složenijim pitanjima i sam je razgovarao s njima. O takvim slučajevima koje je iznosio u tim prilikama duboko je razmišljao i pokušavao pronaći rješenje. Ti slučajevi se nisu odnosili na njegove pokornike. Zatražio bi odgovor, ali bi on već imao rješenje. Tražio je, dakle, mišljenja stručnjaka za određena pitanja, ali možemo reći da je i on sam bio stručnjak za rješavanje teoloških pitanja i moralnih slučajeva. Bio je uistinu upućen u sva pitanja i davao je uvijek sigurna rješenja.¹⁵⁹

U Leopoldovo vrijeme je u tradiciji kapucinskog reda bilo da se svaki mjesec zajednica sastajala kako bi riješila četiri slučaja iz teologije, dogmatike i morala te po jedan slučaj iz liturgije i Pravila Reda. Kada se nakon duge rasprave ne bi postiglo zadovoljavajuće rješenje, „poglavar bi dao riječ ocu Leopoldu, koji je izlagao principe i izvlačio zaključak s velikom jednostavnošću i jasnoćom. Svi su bili zadovoljni predloženim rješenjem.“¹⁶⁰ Rješenja koja su se donosila na kraju zajedničkih rasprava objavljujivana su u *Aktima venecijanske provincije*. U njima se mogu pronaći i rješenja koja je davao Leopold.¹⁶¹ Ovdje donosimo jedno njegovo rješenje slučaja općeg morala iz siječnja 1942. godine koje se odnosi na spiritizam: „Odgovaram na negativan način. Držim da su spiritističke seanse u biti zlo, jer tu intervenira

¹⁵⁶ O fra Leopoldovoj teološkoj naobrazbi i pripravi za službu ispovjednika vidi: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 213; P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 90-92.

¹⁵⁷ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 92.

¹⁵⁸ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 213.

¹⁵⁹ Usp. Isto, str. 214.

¹⁶⁰ Usp. R. Battel, *Iz dubine*, str. 420.

¹⁶¹ Postoje dva sačuvana slučaja. Slučaj o spiritizmu ćemo navesti, a slučaj o dužnosti župnika je nedovršen, pa ga nećemo navoditi. Usp. R. Battel, *Iz dubine*, str. 421-422.

sotonsko djelovanje. Zbog toga seanse predstavljaju neposrednu opasnost od izopačenosti. Iz navedenoga, jasno je što treba misliti o Anselmovu ponašanju.¹⁶²

Leopoldov se studij nije svodio samo na pripravu za svećeništvo i prve godine svećeništva, već se on protezao na gotovo cijeli njegov život: „Jednog sam mu dana htio prigovoriti jer je nastavio učiti iako je bio u poodmakloj dobi. Dublje je proučavao moralne kazuse na temelju najpouzdanijih tekstova, unatoč svome dugom iskustvu.“¹⁶³ Njegova izvanredna rješenja imala su dalek odjek. Čak je bio tražen više puta i u Rimu, odnosno u jednoj rimskoj kongregaciji kako bi rješavao osjetljive slučajeve pokornika.¹⁶⁴ Iz navedenoga se može zaključiti da je Leopold imao potrebne kompetencije iz dogmatske i moralne teologije. Taj nauk je, dakle, duboko poznao, a zatim ga i provodio u svjetlu nadnaravnih načela u svom životu bilo u ispovijedi bilo izvan nje.¹⁶⁵ Uvijek je, naime, ostao unutar granica zdrave teologije.¹⁶⁶

Kao ispovjednik je duboko poznao duše i donosio sigurne sudove u vezi njihovih situacija. Znao je koja je njegova dužnost kao ispovjednika, a posljedično i njegova odgovornost. Koristio je svoje stečeno znanje kako bi poučavao svoje pokornike u ispovijedi. Njegove su riječi bile utemeljene na teologiji, međutim, pokornici su osjećali da su njegove riječi izražavale i puno više od znanja koje stečeno u knjigama. Dakle, znanje koje je stekao iz knjiga je samo jedan vid njegova cjelokupnog znanja. Drugi vid se odnosi na ono znanje koje je stekao u razmatranju i kontemplaciji.¹⁶⁷ Stoga su se pokornici s pravom pitali nema li Leopold dar ulivena znanja, a isto tako i dar nadnaravne mudrosti.¹⁶⁸

Njegova mudrost je dolazila do izražaja posebno tijekom njegovih ispovijedi. Naravno da je mudrost koju je posjedovao pretpostavljala studij i da je važno dugo iskustvo njegova ispovijedanja, ali je ona prije svega dar koji je primio od Boga za sebe, a posebno za druge kako bi što učinkovitije vršio svoju ispovjedničku službu.¹⁶⁹ Mudrost, dakle, nije plod ljudskog napora nego dar Duha Svetoga. Leopold je, duboko svjestan svojih slabosti, to veoma dobro znao te je stoga često molio za dar mudrosti kako bi mogao adekvatno voditi duše u svojoj ispovjedničkoj službi. Moleći na tu nakanu molio je i svece da mu pomognu, a osobito svetog

¹⁶² R. Battel, *Iz dubine*, str. 422. Leopold je ovo rješenje dao otprilike pola godine prije svoje smrti, odnosno riječ je o događaju iz siječnja 1942.

¹⁶³ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 196.

¹⁶⁴ Usp. Isto, str. 94.

¹⁶⁵ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 214.

¹⁶⁶ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 142.

¹⁶⁷ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 214.

¹⁶⁸ Usp. Isto, str. 213.

¹⁶⁹ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 245.

Arškog župnika i svetu Katarinu Aleksandrijsku koja je naširoko poznata po daru mudrosti koji je posjedovala.¹⁷⁰

Nadnaravna mudrost koju je posjedovao dolazila je do izražaja posebno u njegovu prosuđivanju ljudi i događaja. To su primjećivali njegovi pokornici: „Mogu posvjedočiti kako je bio redovnik velike mudrosti i da je njegova mudrost bila uistinu nadnaravna.“¹⁷¹ To se je najbolje moglo primijetiti u savjetima, opomenama i poticajima koje je davao svojim pokornicima. Iz njih je uistinu izbijala nadnaravna mudrost.¹⁷² Davao je pokornicima mudre savjete koji su bili utemeljeni na vjeri.¹⁷³ Njegova vjera, koju je još u djetinjstvu primio od majke, sigurno je tu imala veliku ulogu. Pitanja koja su bila pred njim zauvijek je rješavao svojim mudrim savjetima.¹⁷⁴

Njegovi su pokornici imali milost da mogu biti obdareni bogatim savjetima i poticajima. U davanju savjeta uvijek je na prvom mjestu bila Božja Riječ kako je i sam ustvrdio jednom prilikom: „U svom sudu uvijek polazim od svetog teksta.“¹⁷⁵ Svoj je sud, dakle, temeljio na načelima vjere. U davanju savjeta bio je umjeren i odlučan. Dar razboritosti i posebne intuicije omogućivali su da daje onakve savjete pokornicima koji su im bili potrebni.¹⁷⁶ Kad je bila riječ i o teškim pitanjima davao je sigurne i jasne odgovore.¹⁷⁷ „Odmah je ulazio u bit iznesenoga i na to je skretao pozornost pokornicima.“¹⁷⁸ Bio je diskretan u savjetima služeći se uvijek nadnaravnim argumentima.¹⁷⁹

Njegov je govor u ispovijedi bio kratak i jednostavan. Usprkos njegovoj kratkoći pokornici su primali velike plodove. Tako jedan pokornik svjedoči: „On bi se šuteći sabrao, učinilo bi se kao da se preobrazio u Boga, i onda bi ukratko razložio put kojim treba poći, ili rješenje koje treba prihvatiti. Mnogi su se čudili što im to rješenje nije prije palo na um. Ta ono se činilo ne samo najlakšim nego jedino mogućim, tako da je bilo u skladu sa stvarnošću! Ti su savjeti kao iznenađan bljesak rasvijetlili neizvjesne duše i sustala srca.“¹⁸⁰ Izricao je, dakle, duboke misli na jednostavan način. Njegove riječi su bile uvjerljive i učinkovite. Donosile su mir i utjehu pokornicima koji su bili u velikim životnim krizama. Postajali su hrabriji i predaniji.

¹⁷⁰ Usp. Isto, str. 215.

¹⁷¹ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 65.

¹⁷² Usp. Isto, str. 87.

¹⁷³ Usp. Isto, str. 162.

¹⁷⁴ Usp. Isto, str. 217.

¹⁷⁵ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 46.

¹⁷⁶ Usp. G. Lazzara, *Apostol*, 55.

¹⁷⁷ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 107.

¹⁷⁸ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 295.

¹⁷⁹ Usp. Isto, str. 296.

¹⁸⁰ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 222.

U svojoj osjetljivosti i obzirnosti odgajao je savjesti svojih pokornika da postanu osjetljive. „Njegova je mudrost bila nadasve mudrost ispovjednika koji je znao osvjetliti ljudske savjesti i povesti ih uskim putem kršćanske svetosti.“¹⁸¹

2.7. Dar poznavanja srdaca

Leopold je duboko vjerovao da u ispovijedi ne govori on kao on nego da govori sam Bog preko njega. Smatrao je, dakle, da predstavlja Boga, ne samo u jednom dijelu sakramenta ispovijedi nego u potpunosti: „U mojoj siromašnoj osobi ne govori samo prijateljsko srce, nego u svoj svojoj zbilji udostoji se govoriti Krist Gospodin koga ja, višnjom Božjom milosti, zastupam kao svećenik i ispovjednik. Zato Krist Gospodin preko mene ispunja svoje božansko poslanje tješeći jadne patnike.“¹⁸² Drugom prilikom je rekao: „Pouzđajte se u ono što kaže ispovjednik. Ispovjednik ne govori po samovolji. Gospodin Bog mu daje govoriti.“¹⁸³ To naravno pretpostavlja otvorenost ispovjednikovu poniznost i otvorenost prema Bogu: „Mi u ispovjedaonici ne smijemo praviti reklamu svojoj naobrazbi i ne smijemo govoriti o stvarima koje nadvisuju sposobnost pojedinih duša, inače ćemo svojom nerazboritošću razoriti ono što Gospodin kani u njima izgraditi. Bog djeluje u dušama: mi moramo nestati i ograničiti se samo na to da pomazemo taj božanski zahvat na tajanstvenim putevima spasenja i posvećenja duša.“¹⁸⁴ Da Bog djeluje po njemu tvrdio je i don Giovanni Calabria: „Slušaj ga i ne dopusti da ti se omakne išta što bi bilo u opreci s tim, jer po njemu govori Gospodin.“¹⁸⁵

Uz dar mudrosti Gospodin je obdario Leopolda i s darom poznavanja srdaca. Iako je pred njegovom ispovjedaonicom uvijek čekalo mnoštvo pokornika, Leopoldu se nije žurilo u ispovijedanju. Želio je da njegovi pokornici dobro usvoje ono što je potrebno njihovim dušama. Zato je ponavljao ono što im je govorio dok nije bio siguran da su to usvojili.¹⁸⁶ Strpljivo im je govorio, ali ih je prije svega strpljivo i pažljivo slušao: „Mogu reći kako me nikada nije požurivao u ispovijedi. Pustio je da pojasnim svoja stanja duha ili ih je on sam objašnjavao tek što bih naćeo neku temu. Davao je pokorniku osjećaj da je potpuno shvatio situaciju.“¹⁸⁷

Vladalo je rašireno mišljenje da Leopold ima dar poznavanja srdaca, a neki su se u to osobno i uvjerali. Postoje svjedoćanstva Leopoldovih pokornika koji su u prvom susretu s njim

¹⁸¹ G. Lazzara, *Apostol*, str. 55.

¹⁸² P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 84.

¹⁸³ Isto, str. 276.

¹⁸⁴ Isto, str. 246.

¹⁸⁵ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 270.

¹⁸⁶ Usp. Isto, str. 181.

¹⁸⁷ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 213.

doživjeli taj njegov dar. Tako je jedan nevjernik filozof došao kod Leopolda na ispovijed želeći krenuti pravim putem. Nakon ispovijedi ustvrdio je: „Nisam vjerovao da ću susresti svećenika koji će imati tako duboku i prodornu intuiciju duša.“¹⁸⁸ Bilo je dovoljno da mu pokornici samo spomenu neki svoj problem on bi odmah pronicao u njihova srca. Osvrtao se na događaje i činjenice koje na ljudski način nije nikako mogao doznati. Tako je redovnik Alfonz Orlini jednom prilikom obavio opću ispovijed, ali ga je zabrinjavalo je li valjano primio sakrament potvrde. Tri tjedna nakon opće ispovijedi, bez da je išta o tome spomenuo Leopoldu, rekao mu je: „Nemojte se brinuti za svoju potvrdu. Valjano Vam je podijeljena!“¹⁸⁹ Bilo je i onih kojima je bilo neugodno ispovijedati svoje grijeh, pa ih je znao prekidati govoreći: „Dosta, shvatio sam.“¹⁹⁰ Kako je Leopold imao dar poznavanja srdaca nije mu bilo teško prepoznati pokajanje u srcu pokornika.

Kad je bilo potrebno otkrivao je intimne stvari iz srdaca pokornika. To je bio slučaj i s jednom ženom koja je bila došla kod njega na ispovijed, ali bez ozbiljnih namjera da se iskreno ispovijedi. Za vrijeme ispovijedi nije priznala svoj neki smrtni grijeh. On joj je postavio pitanje: „Gospođo, jeste li dobro razmislili o svojim grijesima?“ Nije mu odgovorila na to pitanje, pa joj je on sam otkrio njezin grijeh. Taj događaj joj je promijenio život.¹⁹¹ Na taj je način Leopold zapravo nadopunjavao ono što je pokornik propuštao učiniti i sprječavao pokornike da u sakramentu ispovijedi ne čine svetogrđe (usp. *Veliki katekizam*, 755).

Iznosio je na vidjelo grijeh, koje pokornici namjerno nisu htjeli ispovjediti, ali je otkrivao i tajne dubine njihovih duša koje do tada sami nisu upoznali. Duša je u takvom stanju bila naprosto razgolićena. Vidjela se iz nove perspektive jer ono što pokornik kaže je samo mali dio njegove duše. Leopold je, dakle, davao cjeloviti pogled na dušu pokornika. Tu bi se mogli ubrojiti oni potajni grijesi koje nije lako kod sebe uočiti te koji su gotovo jedno s našom ljudskom naravi. Stoga ih je teško prepoznati i izraziti. Leopold je to činio s velikim umijećem i pažljivošću da se nitko ne bi našao povrijeđen. To je djelovalo uistinu pobudno na same pokornike kao da su se nalazili u nekom drugom svijetu. Sigurno da je to plod njegova dugogodišnjeg iskustva u ispovijedi u kojem je na neki način poznao nutrinu preko izvanjskog držanja, ali je to prije svega Božji dar koji se Gospodinu svidjelo udijeliti Leopoldu

¹⁸⁸ Isto, str. 124.

¹⁸⁹ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 216.

¹⁹⁰ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 200-202. I papa Franjo savjetuje obzirnost i razboritost u ispovjedaonici: „Ispovjednici neće postavljati suvišna i neumjesna pitanja, već će poput oca iz prispodobe prekinuti govor koji je rasipni sin unaprijed pripremio, jer će znati u srcu svakoga vjernika prepoznati poziv u pomoć i molbu za oproštenjem.“ Franjo, *Misericordiae*, 17.

¹⁹¹ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 310.

za njegovu ispovjedničku službu.¹⁹² Često je govorio kako duše „vidi kao kroz neku zraku sunca po posebnoj Gospodinovoj milosti, koju je katkad dobivao odmah, a katkad se morao za to moliti Duhu Svetom.“¹⁹³

Postoje različiti slučajevi u kojima je Leopold različito postupao prema pokornicima. Tako je jednom pokorniku koji se redovito ispovijedao kod njega više puta naložio u ispovijedi da ništa ne govori nego da ide na svetu pričest. Pokornik je primjećivao da se to događalo upravo onda kad je bio miran u savjesti. U drugim prilikama kad ga je isti pokornik molio za savjet ili mu se želio povjeriti postupao je na drugačiji način.¹⁹⁴ Vidimo kako je Leopold određeno postupao u određenim situacijama. Ponekad je, dakle, prekidao optužbu za grijeha i dopunjavao što joj nedostaje, a kad je uviđao da pokornik nema grijeha nije dopuštao da govori.

Kad je riječ o optužbi za vlastite grijeha od svojih je pokornika redovito tražio „da ona bude podrobna i precizna, tražio je to i od onih koji su često dolazili kod njega na ispovijed.“¹⁹⁵ Optužbu bi prekidao „po posebnom prosvjetljenju primljenom od Gospodina i zato da poštedi pokornika poniženja.“¹⁹⁶ Kod optužbe za grijeha je važno utvrditi stupanj njezine iskrenosti. U odnosu na Leopoldovo utvrđivanje iskrenosti kod optužbe za grijeha jedan svjedok tvrdi: „Što se tiče cjelovitosti optužbe za vlastite grijeha, na ispovijedi treba razlikovati one koji se redovito ispovijedaju i one koji rijetko to čine. S prvima je bilo lako doznati je li ta optužba za grijeha iskrena; što se tiče ovih drugih, imam razloga vjerovati kako se uvijek pobrinuo da utvrdi stupanj njezine iskrenosti.“¹⁹⁷ I mi duboko vjerujemo u to jer ga je Gospodin za takve slučajeve obdario darom poznavanja srdaca.

2.8. Zadovoljština za pokornike

Leopold je dobro shvaćao da nismo otkupljeni nečim raspadljivim, srebrom ili zlatom, nego Kristovom dragocjenom krvlju (usp. 1 Pt 1,18-19). Bio je svjestan veličine i dragocjenosti otkupljenih ljudskih duša. Toliko je cijenio duše i toliko mu je stalo do njih da ih je nazivao svojim dragocjenostima. Sav se trudio da dostojno vrši svoju ispovjedničku službu kako bi bio na korist dušama, odnosno kako bi ih usmjeravao prema konačnom spasenju.

¹⁹² Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 235.

¹⁹³ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 180.

¹⁹⁴ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 216.

¹⁹⁵ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 278.

¹⁹⁶ Isto, str. 179.

¹⁹⁷ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 124.

U Leopoldovu životu posebno mjesto zauzima molitva koja je proizlazila iz njegove duboke vjere. Duboko je vjerovao da molitva ima snagu ublažiti ljudske patnje. Bio je, naime, siguran u učinkovitost molitve. Unatoč njegovoj velikoj zauzetosti ispovijedanjem uvijek je uspijevaao pronaći vremena za molitvu: „Vrijeme kad je bio slobodan od ispovijedanja provodio je u molitvi.“¹⁹⁸ Niti jedna minuta za njega nije bila izgubljena. Znao je, dakle, dobro iskoristiti vrijeme koje imao na raspolaganju. Toliko je bio predan molitvi da je izgledalo kao da je trajno uronjen u molitvu. Nije samo molio u stankama od ispovijedanja nego bi ju nastavljao i nakon ispovijedanja: „Išao bi u krevet oko ponoći ili jedan ujutro, jer se dugo zadržavao u molitvi.“¹⁹⁹ Razlog tomu je bio taj što je molio za svoje pokornike, a posebno za teže slučajeve koje bi imao toga dana. Njegov bi ga bolničar često viđao kako moli u kapeli ambulante te bi primjećivao nešto posebno kod njega. Tada bi mu on rekao: „Oče, danas je bila neka krupna riba?“ Leopold bi mu odvratio: „Pogodio si.“ Tada bi njih dvojica zajedno molili klečeći za raskajanog grešnika.²⁰⁰ U takvim situacijama kad su mu na ispovijed dolazili teži slučajevi znao je i cijele noći provoditi u molitvi za njih: „Zasigurno znam, jer mi je to on sam povjerio, da u posebnim slučajevima, kad je želio od Gospodina isprositi koju izvanrednu milost, čitave noći provodio u molitvi.“²⁰¹

Bio je svjestan darova koje je primio od Gospodina. Oni su mu darovani za njega samoga, ali još više za druge da im pomogne u njihovim potrebama. On je to dobro shvaćao, pa je stoga i zapisao: „Kao u društvenom redu, Bog daje pojedincu bogatstvo s ciljem da ga uživa časno i njega učini dionikom drugih. Tako u natprirodnom redu milosti Bog daje više svjetla, više milosti pojedincu kako bi se on njima koristio za sebe, a potom ih učinio sudionicima za druge. Koliko pojedinac osjeća u glasu vlastite savjesti kako je više od drugih nadaren, toliko više on treba imati širinu srca za druge.“²⁰²

Crkva nas uči da ispovjednik treba „strpljivo voditi pokornika prema izliječenju i punoj zrelosti. Treba za njega moliti i činiti pokoru povjeravajući ga milosrđu Gospodnjem“ (KKC 1466). Leopold je svojim pokornicima davao skromnu pokoru, a sam bi u njihovo ime činio ostatak zadovoljštine. To je činio „kako bi se dala ispravna zadovoljština za grijeh.“²⁰³ On je upravo kao vrstan poznavalac duša znao dobro procijeniti kad je trebalo dopunjavati pokoru za svoje pokornike.²⁰⁴

¹⁹⁸ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 87.

¹⁹⁹ Isto, str. 197.

²⁰⁰ Usp. Isto, str. 194.

²⁰¹ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 112.

²⁰² R. Battel, *Iz dubine*, str. 416.

²⁰³ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 203.

²⁰⁴ Usp. Isto, str. 172.

Smatrao je da su svi vjernici pozvani moliti i žrtvovati se jedni za druge kako bi na taj način doprinosili međusobnom spasenju: „Kao što je Krist Otkupitelj otkupio čovječanstvo patnjama, križem i smrću, tako On želi da njegovi poslanici i apostoli, to jest oni koji su pozvani da sudjeluju u spasenju drugih, namjene svoje zasluge spašenom čovječanstvu preko istih sredstava patnji, bola, žrtvi. Tu patnju apostoli trebaju prihvatiti s kršćanskom predanošću i vječnom žrtvom. Na taj božanski plan pozvan je svaki vjernik, jer je svim vjernicima Isus dao savjet da mole jedni za druge kako bi uzajamno bili uzrokom spasenja.“²⁰⁵ On je sam, dakle, činio žrtve kako bi drugima pomogao. Gospodin je uistinu primao njegove žrtve za druge.²⁰⁶

To je bio njegov poziv i poslanje. Svojim mrtvljenjem htio je postići da drugi žive. Upravo je tako shvaćao smisao redovničkog života. Tako je jednom prilikom rekao svome jednome prijatelju: „Gospodin me je pozvao i ja sam njegovom milošću dao svoj pristanak; sada... umrijeti, ali stajati!“²⁰⁷ Na svoju 50. obljetnicu redovništva uputio je mladim klericima sljedeće riječi: „Žrtva, žrtva, u samostanu i u službi. Herojska žrtva, u protivnom se ne uspijeva.“²⁰⁸ Te riječi nisu bile puka teorija nego su one bile duboko proživljene. Njegov život je bio budnost, molitva i mrtvljenje. Nije samo molio za svoje pokornike nego je za njih postio. To nije bilo povremeno nego je to bio njegov način života o čemu je posvjedočio mons. Federico Dalla Zuanna: „Moj je dojam da je živio stalnu korizmu, ne samo što se tiče količine hrane nego i njezine kvalitete.“²⁰⁹ Ponekad se i bičevao za obraćenje grešnika. Veoma malo je spavao. Njegov pokornički način života nije ga onesposobljavao za odgovorno vršenje svojih dužnosti. Uvijek je radosno i revno obavljao svoje dužnosti što je posebno bilo izraženo u njegovoj službi ispovijedanja nikad ne pokazujući znakove nestrpljivosti ili umora. Razmišljajući o veličini njegove žrtve, možemo dokučiti veličinu njegove duše. Kad razmišljamo o njegovoj požrtvornosti i ustrajnosti u službi ispovijedanja toliki niz godina ne možemo se ne zapitati o tome što mu je davalo toliku snagu u njegovu pozivu. To je prije svega njegova vjera.

²⁰⁵ Navedeno prema: R. Battel, *Iz dubine*, str. 303.

²⁰⁶ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 172.

²⁰⁷ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 199.

²⁰⁸ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 228.

²⁰⁹ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 88.

3. NEKI VIDOVI LEOPOLDOVE DUHOVNOSTI

3.1. Uloga vjere u Leopoldovu životu

Vjera je bila razlog i potpora cijeloga Leopoldova života. Fra Benjamin iz Enega je posvjedočio: „Čini mi se da je u oca Leopolda dominantna bila krepost vjere.“²¹⁰ Cijeli svoj život je istraživao i proučavao istine vjere, a to su primjećivali oni koji su s njim dolazili u susret: „Otac Leopold življaše trajno uronjen u Boga. Svi su znali da je njegova misao uvijek uprta u Gospodina i u velike istine vjere.“²¹¹

Iz dubokih uvjerenja u istine vjere rasla je i njegova vjera te je na njima bila utemeljena.²¹² Kao čovjek vjere, njome je u svemu bio vođen te je po vjeri oblikovao cijeli svoj život. Živio je od vjere i za vjeru: „Vjera je nekako bila suživljena s dušom oca Leopolda. Za sve koji su se njemu približili on je bio 'čovjek koji živi od vjere'; ostao je u sjećanju kao 'čovjek prožet vjerom, koji je živio u nadnaravnosti'“.²¹³

Stalno je čeznuo za nebeskim stvarnostima ne mareći za ovozemaljske stvari. Vjera mu je pomagala da se odvoji od zamamnosti ovoga svijeta. Nerijetko je ponavljao: „Mi tijelom radimo na zemlji, ali dušom moramo biti u prisutnosti Božjoj, pa ćemo onda moći kazati da smo na zemlji i ujedno na nebu.“²¹⁴ Uistinu je bio neumoran radnik na ovome svijetu, ali radeći za slavu Božju. Nije se dao zarobiti okolnostima u kojima je živio. Dobro je razlikovao neprolazne od prolaznih vrednota. U duhu vjere, Božjom milošću, znao je biti slobodan od prolaznosti ovoga svijeta: „Ono što nas okružuje nije onaj pravi razlog naših htijenja, nego je prigoda. Zato, u kojoj se god okolini ja nalazim, u svojim mislima mogu biti posve neovisan o svim izvanjskim stvarima.“²¹⁵

Njegovi razgovori s drugima uvijek su bili duhovne naravi. Bio je u odnosu s Bogom i drugima je govorio o Bogu. Potičući druge da se pouzdaju u Boga često je govorio: „Vjerujte, vjerujte u Boga.“²¹⁶ Pri tom je mislio na pouzdanje u Božju dobrotu koja je temeljni predmet vjere. Vjeru koju je živio učinio je privlačnom i za druge. Imao je moć uvjeravanja drugih. Znao im je ulijevati svoju vjeru. Jedan od njegovih pokornika iznio je sljedeće svjedočanstvo: „Mogu reći da je bio ne samo čovjek velike vjere nego da ju je znao uliti i u druge. Ja sam sam imao

²¹⁰ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 139.

²¹¹ Isto, str. 98.

²¹² Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 61.

²¹³ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 47.

²¹⁴ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 97-98.

²¹⁵ H. Borak, *Spisi*, str. 80.

²¹⁶ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 81.

priliku to iskusiti za vrijeme jedne bolesti. Obolio sam od plućne tuberkuloze i stanje mi je bilo sve gore. On me uvijek podupirao i tješio, potičući me da imam vjere u Božju moć i dobrotu. Poslušán njegovim sugestijama prebrodio sam sve krize malodušnosti i Gospodin mi je dao milost da ozdravim.“²¹⁷

Svojim riječima koje su bile od Boga nadahnute zaista je donosio utjehu, odnosno vjeru u mnoga tjeskobna srca. U druge je ulijevao veliko pouzdanje i hrabrost jer je bio siguran u ono što je govorio. Čvrsto je vjerovao Božjoj riječi kojom se svakodnevno hranio: „To su riječi Krista Gospodina. Obećava nam okrepu i utjehu, ali postavlja jedan uvjet: Dođite k meni! Ići Kristu Gospodinu po okrepu i utjehu u boli, to nije prvenstveno fizičko kretanje, nego se radi o pokretu istine, pravednosti i vjere. Stoga vas svom snagom svoje riječi, kao vaš predragi prijatelj, potičem i usmjeravam na tu vjeru.“²¹⁸

Čvrsto je vjerovao u Božju providnost te je često ponavljao: „Providnost će sigurno intervenirati ako se u nju pouzdamo s velikom vjerom.“²¹⁹ Bio je zagledan u Boga kao onoga koji je iznad ljudske volje i svih pakosti. Koliko god se obzor činio mračan on je vjerovao u Božju svemogućnost: „Iako mislimo da naše molitve nisu uslišane, te doživljavamo gotovo odbijanje, ne trebamo se stoga obezdušiti, nego se trebamo više povjeriti beskrajnom milosrđu našega Gospodina. Isusovo srce je u svojoj beskrajnoj dobroti uvijek za nas. Stoga, eto prvog i najvišeg izvora svakog našeg dobra.“²²⁰

Imao je razumijevanja slabu ljudsku narav koja je ranjena grijehom te zbog toga negoduje. Međutim, bilo mu je očito da nas vjera potiče na molitvu i pouzdanje u Boga. Vjera nas potiče da tražimo od Boga ono što nam je potrebno. Ako imamo potpuno pouzdanje u Boga primit ćemo milosti za koje molimo. Možemo reći da je Leopold imao vjeru koja premješta brda. To nam očituje i sljedeći primjer:

„Kako mi je jedno dijete bolovalo od probavnih smetnji i doznajući za glas svetosti toga redovnika, otišla sam njemu s djetetom da zamolim za blagoslov. Kad sam došla u samostan, on je bio vani u šetnji. Čekala sam ga. Tek što se vratio, prišla sam mu i zamolila ga: 'Oče, blagoslovite moje dijete'. Ne podigavši uopće pogleda odgovorio mi je: 'Imaj vjeru'. Nezadovoljna tim odgovorom, inzistirala sam, a on će mi ponovno: 'Imaj vjeru'. Vrlo iznenađena i želeći da mi dijete bude blagoslovljeno, nisam prestala navaljivati: 'Oče, želite li da Vam dijete donesem u crkvu?' Tada se sluga Božji zaustavio, upro pogled u mene i rekao mi

²¹⁷ Isto, str. 74-76.

²¹⁸ Navedeno prema: R. Battel, *Iz dubine*, str. 204.

²¹⁹ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 250.

²²⁰ Navedeno prema: R. Battel, *Iz dubine*, str. 53.

doslovno ovo: 'Rekao sam: imaj vjeru. Ne trebaš nositi dijete da primi moj blagoslov, budi sigurna da će ozdraviti.' I zaista je ozdravilo. Istini za volju, međutim, osam dana poslije smetnje su se vratile. Otišavši ocu Leopoldu, on mi je ponovio odlučnim glasom: 'Imaj vjeru'. Od tada moje dijete nije imalo nikakvih smetnji.²²¹

Kada vjerujemo da je Bog s nama, tada nam On daje sve što nam je potrebno. Na ovozemaljskom putu prema vječnoj domovini nailazimo na različite prepreke, ali uz vjeru ih sve možemo nadvladati. Bog nam je na tom putu kao veliku pomoćnicu i zagovornicu ostavio našu nebesku Majku Mariju koju je sv. Leopold na poseban način ljubio i častio te izručivao pokrete svoje vjere.

3.2. Pobožnost prema Gospi

Leopold je u svome srcu gajio posebnu sinovsku ljubav prema Gospi. Uvijek ga je posebno pratila: „Već kao dijete bio sam posvećen Gospi i Ona me je posebno podupirala u mom zvanju.“²²² Bila mu je velika potpora na njegovom redovničko-svećeničkom putu. Uvijek se držao Gospinim djetetom te je na nju računao u borbama ovozemaljskog života: „Mi smo ljudi koji idu i žive protiv struje; na silu moramo osjećati nasilje pokvarene naravi koju nosimo. Ništa nas ne smije obeshrabriti. Moramo ići naprijed vazda sigurni da Bog cijeni sve napore i nagrađuje sve teškoće. Sve su žrtve bezvrijedne u usporedbi s onim što nam Bog pripravlja u vječnosti. U magli ovoga života baklja vjere i pobožnosti prema Gospi, našoj nebeskoj Gospodarici, pomažu nam da budemo nepokolebljivi u nadi.“²²³

Iz Leopoldovih spisa, ali i iz svjedočanstava drugih doznajemo kako se Leopold na poseban način posvetio proučavanju marijanskih pitanja. Sam ih je proučavao, ali je i druge o njima pitao.²²⁴ Pisao je spise u kojima je obrađivao Gospine naslove i privilegije. Čvrsto je vjerovao da je Gospa Suotkupiteljica ljudskog roda čije je poslanje započelo ovdje na zemlji, a nastavlja se u nebu jer surađuje na planu ljudskog spasenja.²²⁵ Smatrao je da je Ona kao Bezgrešno Začeće moralni izvor svih milosti: „Ona je nakon svojeg Sina trebala postati moralni uzrok ljudskog spasenja. Njoj je bila ustupljena sva pravednost i izvorna svetost, kako bi u njezinoj

²²¹ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 302-303.

²²² Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 124.

²²³ Isto, str. 44.

²²⁴ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 170.

²²⁵ Usp. H. Borak, *Spisi*, str. 214.

punini ljudski rod od Isusa, a preko njezinog zagovora zadobio vlastito spasenje, to jest milost Božju u zemaljskom životu te u drugom vječnu slavu.“²²⁶

Leopold je bio odani službenik Isusa i Gospe. Držao je kako su oni naši zagovornici pred Bogom Ocem svatko na svoj način: „Snažno vjerujem da je u Božjoj Crkvi uvijek prisutna majčinska providnost iste Blažene Djevice Marije; i vjerujem da, sukladno zadatku koji joj je povjeren od umirućeg Sina na križu ('Evo ti sina. Evo ti Majke') zajedno sa Sinom koji stalno zagovara za ljudski rod, također Ona na nebu zagovara u našu korist kod Oca. Tako, Ona uistinu na nebu izvršuje to što je činila pon Sinovljevim križem.“²²⁷ Gospa se u ljubavi svoga srca za nas žrtvuje i sve čini u korist našega spasenja.

Od 1905. do 1942. godine Leopold je u pisanom obliku puno puta izrazio Gospi svoje nakane da se svakodnevno posveti Istoku kao žrtva za jedinstvo kršćana. Punim povjerenjem se predavao njezinoj majčinskoj brizi i svečano joj obnavljao svoje zavjete. Kad je trebao neku milost za druge ili za sebe pisao bi joj pisma koja je stavljao pred njezin kip.²²⁸ Čvrsto je vjerovao u njezin zagovor i otvarao bi joj svoju dušu: „Blažena Djevice Marijo, dopusti, o najbolja Gospođo, da ti predam ovo pismo. Tebi i tvojoj majčinskoj ljubavi povjeravam sve što je u mojem srcu. Ti znaš dobro, o najslađa Gospođo, koja je moja briga: ti znaš koliko mi je na srcu da milost Božja dovede do izvršenja i potvrdi u dobru to što je započela, kako bi ta osoba po svojim mogućnostima postala apostol. Otvaram ti svoju dušu: to mi je dovoljno.“²²⁹

Vrlo rado je molio pred Gospinim slikama u različitim crkvama. Često je klečao nepomičan razmatrajući njezinu majčinsku ljubav i moleći njezin zagovor: „Ne mogu riječima opisati koliko je volio i štovao Presvetu Mariju. Na sve nedjelje i zapovjedne blagdane, oko 14.30 sati, neizostavno je dolazio u baziliku svete Justine radi čašćenja slike Blažene Djevice Carigradske (Beata Vergine constantipolitana), koja se čuva u posebnom svetištu. Klečao je na stepenicama oltara i, bez pridržavanja, ostao je pola sata udubljen u molitvu. Znam da je revno častio tu sliku.“²³⁰ Don Guglielmo Marin, tadašnji župnik Župe Svetoga Križa u Padovi, gotovo je svaki dan viđao sv. Leopolda u crkvi kako se dugo zadržavao pred jednom starom Gospinom slikom.²³¹

Inače je bio izuzet od ustajanja na molitvu tijekom noći koju su njegova subraća u to vrijeme obavljala u samostanu. Bez obzira na to izuzeće on je dobrovoljno ustajao noću uoči Gospinih

²²⁶ Navedeno prema: H. Borak, *Spisi*, str. 210.

²²⁷ Navedeno prema: R. Battel, *Iz dubine*, str. 413.

²²⁸ Usp. Isto, str. 404.

²²⁹ Navedeno prema: R. Battel, *Iz dubine*, str. 407.

²³⁰ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 115.

²³¹ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 138.

blagdana kako bi sudjelovao u molitvi.²³² Za njezine blagdane se pripremao molitvom devetnice na što je poticao i druge. Uživao je u proslavi njezinih blagdana te je tim prigodama znao održavati kratke gorljive nagovore. Svake se subote u Gospinu čast odricao od voća. Bio je vjeran svakodnevnom moljenju krunice. I dok je obavljao svoje poslove njegovo je srce bilo usmjereno prema Gospi: „Ako bi pomagao braći u službi u blagovaonici, za vrijeme posla molio je litanije, a kod zaziva 'Causa nostrae letitiae' ('Uzroče naše radosti') zastao bi u zanosu.“²³³ Gospu je redovito nazivao 'Gospodarica',²³⁴ a posebno je gajio pobožnost prema Njezinu bezgrešnom začecu.²³⁵

U svojim razgovorima Leopold je često govorio o Gospi. Dok je bio odgojitelj studenata poticao ih je da se mole Gospi kako bi im bila pomoćnica u njihovu studiju. Pozivao ih je da se njoj posvete te da joj se često utječu kako bi ona bila zaštitnica njihova zvanja.²³⁶ Poticao je i druge da se pouzdaju u Gospin zagovor, a osobito pokornike koji su se ispovijedali kod njega. Usađivao je u njih pobožnost prema Gospi. U teškim situacijama ih je tješio te im je znao pred oči stavljati Gospin primjer govoreći: „Prepustimo to Gospodarici“²³⁷ i „Vjera, vjera: volite Gospodaricu kuće.“²³⁸

U vrijeme kada nije ispovijedao moglo ga se često vidjeti pred Gospinim oltarom sabrana u molitvi.²³⁹ Također ga se moglo vidjeti kako je pokornike dovodio pred Gospin oltar. Teške slučajeve je posebno povjeravao Gospinu zagovoru.²⁴⁰ Zbog njih je ponekad tražio od svojih pokornika za vrijeme ispovijedi da nakratko ode pred Presveto ili do Gospina oltara kako bi im dao korisne savjete: „Od njega se stalno tražio savjet, a on je tražio svjetlo odozgo. Katkad bi se, kako sam čuo od drugih, udaljio do oltara na kojem se čuva Presveto ili do oltara Blažene Djevice Marije, a zatim bi se vraćao i davao precizne i jasne odgovore.“²⁴¹ Tražio je, dakle, svjetlo i snagu od Isusa i Gospe u svojoj ispovjedničkoj službi. Nikad ih nije odvajao. Slavio je svete mise u čast Gospi te je čvrsto vjerovao da je ona prisutna kod slavljenja svake svete mise: „Presveta Djevica je sudjelovala na križu kao majka Božanske žrtve. Ona, zacijelo, s neba

²³² Usp. Isto, str. 67.

²³³ Isto, str. 62-63.

²³⁴ Usp. Isto, str. 86.

²³⁵ Usp. Isto, str. 164.

²³⁶ Usp. Isto, str. 215.

²³⁷ Isto, str. 86.

²³⁸ Isto, str. 213.

²³⁹ Usp. Isto, str. 152.

²⁴⁰ Usp. Isto, str. 200.

²⁴¹ P. Crivellari., *Svjedoci*, str. 95.

prisustvuje i nekrvnoj žrtvi koja se svednevice prinosi na oltaru u svetoj misi na dobrobit ljudskog roda. Imamo dakle na nebu Majčino Srce.“²⁴²

3.3. Ljubav prema Euharistiji

Leopold je vođen svojom vjerom mnogo držao do bogoštovlja, urednosti i sjaja Gospodnjeg doma u kojem je svakodnevno je slavio euharistiju.²⁴³ Bio je svjestan neizmjerne veličine i važnosti euharistijske žrtve te koliko je stoga potrebno da se cijelim bićem sudjeluje u njoj. Dobro je uočavao koje učinke slavljenje euharistije donosi u život vjernika laika, ali isto je tako dobro uočavao koje je poslanje svećenika u odnosu na druge po slavljenju euharistije. Razlikovao je, dakle, dva posvećenja:

„Za običnog vjernika posvećenje se svodi na dvoje: umrijeti i ponovno oživjeti, odstraniti starog i obući se u novog čovjeka. Međutim, na nama svećenicima je dužnost da dušama prenosimo nadnaravni i božanski život koji nam dolazi od Isusa Krista. Zato za nas posvećenje znači: umrijeti, oživjeti i oživljavati druge. To su tri stupnja svećeničke svetosti za koju nam Krist, koji se svako jutro žrtvuje u našim rukama, pruža najbolji primjer na oltaru. On nas poučava na taj način da umremo sebi i svijetu, da živimo svetijim životom i da oživljavamo bližnje svojom revnošću.“²⁴⁴

Kao redovnik je duboko bio svjestan svoga ljudskoga siromaštva, ali kao svećenik je duboko bio svjestan svoga bogatstva koje se sastojalo u slavljenju euharistije. Imao je veliku milost da ju je svakodnevno mogao slaviti. Čvrsto je vjerovao da nema većega poslanja na zemlji od poslanja svećenika u slavljenju euharistije: „Kod svete mise prinosimo kao žrtvu Bogu Ocu beskrajno dobro, samoga Božjeg Sina. Stoga svećenik u svetoj misi obavlja najviše poslanje što ga čovjek uopće može obavljati na svoj zemlji.“²⁴⁵ Vrhunac kršćanskoga života je slavljenje euharistije. Možemo također reći da je slavljenje euharistije i vrhunac svećeničkoga života. Živeći u tom uvjerenju i duboko proživljavajući euharistiju to je nastojao prenijeti i drugima. Često je govorio pripravnicima za svećeništvo: „Valja se pripremiti na svećeničko ređenje, jer svećenikov život postaje život Krista koji se žrtvuje na oltarima, postaje usta Kristova koja posvećuju kruh i vino i oni postaju Tijelo i Krv Isusova. Njegove ruke dotiču

²⁴² Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 127.

²⁴³ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 72.

²⁴⁴ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 62.

²⁴⁵ Navedeno prema: H. Borak, *Spisi*, str. 146.

Isusa i daju ga dušama poput ruku Gospe, svetog Josipa, starca Šimuna. Sveta misa je najvažniji čin svećenikova dana.“²⁴⁶

Leopold je veoma ljubio pripravnike na svećeništvo i same svećenike. Održavao je nagovore svećenicima te ih je poticao na sve veću ljubav prema euharistiji: „Posebno pamtim jedan njegov nagovor upućen meni u kojem mi je rekao da slavim misu s velikom vjerom: žar koji je izbijao iz njegovih riječi dok je to govorio, ostavio je na mene dubok dojam.“²⁴⁷ Svećenicima koji su kod njega dolazili na ispovijed usrdno je stavljao na srce važnost pobožnog slavljenja euharistije kao i to da je uistinu učine središtem svoga duhovnog života kako bi iz nje mogli crpiti snagu za svoje cjelokupno pastoralno djelovanje.²⁴⁸

Osim poziva svećenicima da slave euharistiju sa sve većim žarom kako bi njihov život urodio većim plodom, pozivao ih je i na to da žive u odnosu sa euharistijom, tj. da je nastoje slaviti kao da je stalna euharistija: „Neka se vaš život uvijek kreće na putu između mise koju ste slavili i one koju ćete slaviti. Nastojte, dakle, živjeti kao u jednoj neprekinutoj misi. Mi svećenici, naime, nastavljamo vječno svećeništvo Isusa Krista.“²⁴⁹

Smatrao je da nema ničega većega od sjedinjenja s Gospodinom u svetoj pričesti, pa je stoga poticao vjernike laike koji su mu dolazili da se svakodnevno pričešćuju ukoliko im to dopuštaju njihovi poslovi. Trajno im je, naime, preporučivao svetu pričest jer je u njoj vidio najveću korist za dušu.²⁵⁰

Kako bi se dobro pripravio za slavljenje euharistije, Leopold je već oko 4 sata ujutro bio u sakristiji.²⁵¹ Njegova bliža priprava je, dakle, trajala sat vremena. On je, međutim, obavljao i daljnju pripravu koja se protezala na cijeli prethodni dan i jedan dio noći.²⁵² Ona se sastojala u tome da se trudi živjeti u Božjoj prisutnosti izbjegavajući svaki, pa i najmanji grijeh: „Sjetimo se da smo u Božjoj nazočnosti, da smo se jutros pričestili i da ćemo se sutra pričestiti.“²⁵³ Tu se zapravo radi o neprekidnoj misi koju smo prethodno spomenuli, a koju je preporučivao svećenicima.

Za vrijeme slavljenja euharistije do izražaja je dolazila njegova velika vjera. Mnogi su mu se vjernici preporučivali u njegove molitve, a on ih je sve s velikim žarom svoga srca

²⁴⁶ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 62.

²⁴⁷ Navedeno prema: P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 185-186.

²⁴⁸ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 69.

²⁴⁹ H. Borak, *Spisi*, str. 125.

²⁵⁰ Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 74-75.

²⁵¹ Usp. P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 173.

²⁵² Usp. P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 62.

²⁵³ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 62. Leopold se je ispovijedao gotovo svake večeri kako bi čistim srcem mogao sudjelovati u euharistiji.

prikazivao Bogu dok bi slavio euharistiju: „U svetoj se misi uvijek sjećam sviju koji mi se preporučuju – i vas, sa osjećajima kao da se radi o mojoj osobnoj stvari.“²⁵⁴ Sve nakane je prikazivao Bogu čvrsto vjerujući da će ih On uslišiti. Imao je i više od vjere; imao je sigurnost. U euharistiji je gledao moćno sredstvo u zadobivanju traženih milosti. Imao je spoznaju da je euharistijska Žrtva mnogo veća od stvari koje se traže od Boga te je sam ustvrdio: „Budući da je neizmijerna božanska žrtva koja se prinosi u svetim otajstvima, nikada neće stvar koju molimo biti toliko velika koliko je velika Žrtva koja se prinosi. Zato dok slavimo ili prisustvujemo svetoj misi, moramo imati silnu veliku širinu srca.“²⁵⁵

Tijekom slavljenja euharistije Leopold bi se gotovo preobražavao. Na vjernike koji su ga gledali ostavljao je dubok dojam i poticajan primjer. Bio svjestan veličine euharistijskog otajstva: „O, kad bismo mogli vidjeti što se događa na oltaru. Naše oči ne bi mogle podnijeti sjaj tih otajstava.“²⁵⁶ Slavio je euharistiju s velikim žarom u srcu i s velikom sabranošću koja je posebno dolazila do izražaja u trenucima posvete koja je središnji dio euharistije. Redovito bi zaplakao nakon posvete. Tome su mnogi svjedočili, a među njima i njegova subraća koja bi nakon njega slavila euharistiju: „Što to znači da mi subraća, kad stanemo za oltar slaviti misu nakon njega, nalazimo oltarne ubruse natopljene suzama? Svojim plačem privlači Božje milosrđe.“²⁵⁷ Posebno je nakon posvete ostavljao dojam duboke sjedinjenosti s Gospodinom. Posebni trenuci su mu bili trenuci osobne zahvale nakon slavljene euharistije. Nikad nije mogao dovoljno zahvaliti na neizmjernim dobročinstvima koje je primao po euharistiji: „Nema dragocjenijeg trenutka od zahvaljivanja nakon mise. Neizmijerno bogat Isus ne može dati nešto više od onoga što svako jutro daje svome svećeniku u misi. Pravednost zahtijeva da se primljeno dobročinstvo uzvрати.“²⁵⁸

Slavljenje euharistije sv. Leopolda trajalo je oko 30 minuta.²⁵⁹ Vrlo rado bi je on slavio duže, a također bi volio duže ostati i u zahvaljivanju nakon euharistije, ali jednostavno nije mogao jer su ga čekali pokornici za ispovijed čim bi završila euharistija. Zato bi odmah nakon kratke zahvale otišao u ispovjedaonicu u kojoj bi, kako smo već vidjeli proveo gotovo cijeli dan. Dok je primao pokornike također je slušao sve svete mise koje su slavila njegova subraća o čemu je sam pisao: „Ja ujutro odmah nakon svete mise odem u ispovjedaonicu, jer uvijek ima duša, koje me čekaju, pa onda ispovijedam i slušam sve svete mise svoje subraće.“²⁶⁰ U dijelu

²⁵⁴ Navedeno prema: H. Borak, *Spisi*, str. 71.

²⁵⁵ Navedeno prema: P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 65.

²⁵⁶ Isto, str. 61.

²⁵⁷ P. Crivellari, *Svjedoci*, str. 270.

²⁵⁸ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 64.

²⁵⁹ Usp. Isto, str. 63.

²⁶⁰ Isto, str. 64.

mise od Svet do posvećenja je prestajao ispovijedati, ustao bi se i duboko sabrao. To su mogli primijetiti svi pokornici koji bi se u tim trenucima našli kod njega u ispovjedaonici te ih je njegov primjer poticao na pobožnost: „I dok je ispovijedao, pa bi čuo zvuk zvona na posvećenje, znao se sabrati u duhu klanjanja. I to ne samo koji put, nego redovito, što je bilo pobudno za druge.“²⁶¹ Euharistija je bila temelj, središte i vrhunac svega njegova života i djelovanja.

²⁶¹ P. E. Bernardi, *Ljudima*, str. 64.

ZAKLJUČAK

Sv. Leopold je još od svoga djetinjstva primio vjeru od svoje pobožne majke kojoj je bio veoma zahvalan na tom velikom daru. Živeći uzornim kršćanskim životom osjetio je dvostruki poziv: poziv da bude milosrdan ispovjednik i poziv da bude misionar među istočnim kršćanima. Pomirenje je “zajednički nazivnik“ obadva ta poziva. Trebalo je dugo vremena da shvati što Bog točno od njega traži. U jednom trenutku je shvatio da Bog ne želi njegov fizički odlazak u misije nego njegovu predanu molitvu i žrtvu za jedinstvo kršćana. U služenju svojim pokornicima prepoznao je svoju misiju. Svakog pokornika je doživljavao kao svoj Istok. Oslanjajući se na Božju milost davao je sve od sebe za spasenje duša koje su mu dolazile na ispovijed.

Uvijek je bio veoma tražen ispovjednik. Trajno je bio – i danju i noću, u zdravlju i u bolesti, do kraja života - raspoloživ za sve koji su mu dolazili. Božje milosrđe koje je radosno dijelio svojim pokornicima mnoga srca je dotaklo, obratilo i preobrazilo. Neki njegovi poglavari i subraća koja su ga optuživala zbog laksizma u njegovu načinu ispovijedanja nisu ga dovoljno poznavali. U njegovu načinu ispovijedanja do izražaja dolaze i milosrđe i pravednost. Svakog je pokornika primao s milosrđem i vrlo rado je dijelio Božje milosrđe pokornicima, međutim, kad je bilo potrebno bio je strog i pravedan sudac. Nije relativizirao grijeh, već ga je shvaćao veoma ozbiljno. U ispovijedi je djelovao u skladu s naukom i praksom Katoličke Crkve, štoviše, čak ju je i nadilazio.

Mudrost koju je stjecao doktrinarnom pripravom, a nadalje koju je primio kao dar od Boga bila mu je velika pomoć u njegovom ophođenju s pokornicima u ispovijedi. Po mudrim savjetima donosio je nadnaravno svjetlo u srca svojih pokornika. Od Boga je primio i dar poznavanja srdaca koji je služio pokornicima da dublje upoznaju stanje svoje duše i da dođu do potrebnog pokajanja. Kad je to smatrao korisnim za pokornike, davao im je malu pokoru, a ostalo je sam nadopunjavao za njih kako bi zadovoljština bila ispravno učinjena. Duboko je, naime, vjerovao da njegove molitve i žrtve imaju utjecaja na njegove pokornike.

Vjera je bila snažni potporanj tijekom cijeloga njegova života. Živio je od vjere i po vjeri. Posebno mjesto u njegovu životu je zauzimala pobožnost prema Gospi. Njoj se često utjecao s pouzdanjem i ljubavlju povjeravajući joj sebe i sve one s kojima se susretao. Kao temelj i središte svoga života Leopold je postavio Euharistiju koju je svaki dan slavio s posebnom ljubavlju. Po Kristovu primjeru u euharistiji postao je žrtva za svoje pokornike potpuno se žrtvujući za njih i njihovo spasenje.

Smatramo da je u današnje vrijeme sv. Leopold svojom duhovnošću i svojim načinom ispovijedanja veoma aktualan. Kao takav može poslužiti svim ispovjednicima kao uzor u koji se mogu često ogledati u svojoj ispovjedničkoj praksi.

BIBLIOGRAFIJA

Izvori:

Franjo, *Misericordiae Vultus – Lice Milosrđa. Bula najave izvanrednoga jubileja milosrđa*, KS, Zagreb, 2015.

Ivan Pavao II., *Reconciliatio et paenitentia – Pomirenje i pokora*, KS, Zagreb, 1996.

Jeruzalemska Biblija, KS, Zagreb, 2007.

Katekizam Katoličke Crkve, HBK-GK, Zagreb, 1994.

Veliki katekizam proglašen od Pia X., Verbum, Split, 1992.

Literatura:

Battel Remigio i Giovanni Lazzara, *Iz dubine svoga siromašnog srca. Pisma i drugi spisi svetog Leopolda Bogdana Mandića*, Hrvatska kapucinska provincija i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

Borak, Hadrijan, *Spisi svetoga Leopolda Bogdana Mandića*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1992

Brguljan, Željko, *Preci svetog Leopolda Bogdana Mandića*, Naklada autora, Zagreb, 2022.

Bernardi, Pietro Eliseo, *Ljudima prijatelj – sveti Leopold Bogdan Mandić*, Hrvatska kapucinska provincija i KS, Zagreb, 1983.

Crivellari, Paolo, ur., *Svjedoci svetosti Leopolda Bogdana Mandića*, Hrvatska kapucinska provincija i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2022.

Lazara, Giovanni, *Apostol Božjeg milosrđa. Životopis sv. Leopolda Bogdana Mandića*, Verbum, Split, 2016.

Petar iz Valdivorra, *Pater Leopold. Život Sluge Božjega p. Leopolda Mandića kapucina iz Hercegnovoga*, O. Ignacije Cafuk, Rijeka, 1959.

Mrežne stranice:

<https://www.kotorskabiskupija.me>

<https://proleksis.lzmk.hr>

<https://www.rodoslovlje.hr>

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Valentino Radaš, kao pristupnik za stjecanje zvanja magistra teologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mog vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 24. svibnja 2024.

Potpis

SAINT LEOPOLD MANDIĆ – A MODEL CONFESSOR

Summary

The fundamental mission of St. Leopold Mandić was serving the penitents in the sacrament of reconciliation and penance. He was a highly sought-after and respected confessor, who was always available to his penitents. He was very merciful when hearing someone's confession. But, when necessary, he was a strict and righteous judge. He stood out as a wise confessor who dealt with his penitents according to God's inspiration. By the gift of knowing the heart, he helped penitents the most to truly repent for the sins they committed. He prayed and did penance for his penitents so that the reparation for sins would be properly done. Faith was of great importance in his life. He was always devoted to the Blessed Virgin, and she helped him to resolve difficult situations. He set the Eucharist as the foundation of his life, from which he drew strength for his tireless service in the sacrament of reconciliation. The Eucharist led him toward confession, and confession led him toward the Eucharist. He lived according to the Eucharist in the manner in which, like Christ, he sacrificed himself for the salvation of souls. St. Leopold Mandić is very current today as a confessor. The example of his spirituality and the way of hearing confessions can nowadays serve many confessors as a model of an excellent confessor.

Key words: Leopold, confessor, the sacrament of reconciliation, mercy, penance, wisdom, faith, the Blessed Virgin, the Eucharist.